

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Bc. Denisa Kaňoková, DiS.

Problematika prostituce žen v Olomouci

Diplomová práce

vedoucí práce: Mgr. Pavlína Valouchová, Ph.D.

2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 22. 4. 2014

.....

Denisa Kaňoková

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce paní Mgr. Pavlíně Valouchové, Ph.D. za odbornou pomoc, vstřícnost, cenné rady a podporu při vedení mé práce. Také bych chtěla moc poděkovat své rodině, která byla pro mě velkou oporou během celého studia v Olomouci.

Motto:

„Civilizace dveřmi vyhnala bigamii, která se oknem vrátila jako prostituce.“

Louis Aragon, Louis Andrieux

Obsah

Úvod.....	1
Teoretická část.....	3
1. Vymezení pojmu prostituce.....	3
1.1. Formy ženské prostituce.....	4
1.1.1. Privátní prostitutky.....	4
1.1.2. Hotelové prostitutky.....	5
1.1.3. Bytové prostitutky.....	5
1.1.4. Prostitutky v erotických podnicích.....	6
1.1.5. Pouliční a silniční prostitutky.....	7
1.1.6. Escort servis.....	8
1.2. Typologie prostitutek.....	8
1.3. Organizace prostituce.....	10
1.3.1. Organizace prostitutek v Evropě.....	10
1.3.2. Organizace prostitutek v České republice.....	11
2. Historie a současnost ženské prostituce.....	12
2.1. Historie ženské prostituce.....	12
2.2. Současná situace ženské prostituce.....	14
2.3. Historie ženské prostituce v České republice.....	15
2.4. Současná situace ženské prostituce v České republice.....	15
2.5. Historie ženské prostituce v Olomouci.....	16
2.6. Současná situace ženské prostituce v Olomouci.....	17
3. Prostituce ve společnosti.....	19
3.1. Motivace k prostituci.....	19
3.1.1. Motivace vnějším tlakem.....	19
3.1.2. Motivace vlastní potřebou.....	20
3.1.3. Motivace racionální rozvahou.....	20
3.2. Zdravotní aspekty prostituce.....	21
3.3. Právní aspekty k prostituci.....	21
3.3.1. Zdaňování příjmů prostitutek.....	22

3.4. Kriminální aspekty prostituce.....	23
4. Obchod se ženami jako moderní otroctví.....	25
4.1. Kuplířství.....	26
4.2. Obchod se ženami v České republice.....	26
4.3. Prevence.....	27
5. Sociální práce s prostitutkami.....	28
5.1. Význam nevládních organizací.....	28
5.2. Význam vládních subjektů.....	29
5.3. Přístup při práci s prostitutkami.....	29
5.3.1. Zmírňování škod.....	30
5.3.2. Resocializace prostitutek.....	30
5.4. Metody práce s prostitutkami.....	31
5.4.1. Streetwork.....	31
5.4.2. Práce v podnicích.....	32
5.4.3. Institucionální pomoc.....	33
Empirická část.....	35
6. Metodika.....	35
6.1. Formulace výzkumného problému a výzkumného cíle.....	35
6.2. Strategie a metoda výzkumu.....	36
6.3. Technika a metoda zjišťování.....	38
6.4. Výběr výzkumného vzorku.....	37
6.5. Metoda zpracování a analýza dat.....	39
6.6. Předpokládané limity.....	39
6.7. Interpretace výzkumných dat.....	40
6.7.1. Terénní sociální pracovníci.....	40
6.7.2. Veřejní činitelé.....	43
6.7.3. Ženy provozující prostituci.....	44
6.8. Návrh na zlepšení.....	44
7. Projekt.....	46
7.1. Přípravná fáze projektu nové sociální služby pro ženy provozující prostituci.....	46
7.1.1. Představení komunity.....	47

7.1.2. Priority a hodnoty organizace dle Rady Evropy.....	47
7.2. Plánování projektu nové sociální služby pro ženy provozující prostituci.....	48
7.2.1. SWOT Analýza	48
7.2.2. Logický rámec	49
7.2.3. Strategie a metodologie tvorby projektu	51
7.2.4. Financování a rozpočet projektu.....	52
7.2.5. Návrh projektu.....	55
7.2.6. Plánování aktivit.....	60
7.3. Realizace projektu	62
7.4. Vyhodnocení projektu	63
Závěr.....	64
Seznam literatury	66
Seznam použitých zkratk	72
Seznam tabulek.....	75
Seznam příloh	76
Příloha č. 1.....	77
Příloha č. 2.....	78

Úvod

Jedním ze základních problémů, proč a jak jsou ženy sexuálně vykořisťovány ze strany mužů, bývá to, že žena není považována za individuální bytost s individuálními pocity, samostatným myšlením a vůlí. Tento postoj stále ještě přetrvává. Jedním z nejdůležitějších požadavků ženského hnutí minulosti, přesahující až do současnosti, je boj proti redukování ženy na věc (König-hollerwöger, 2009, s. 159). Ringdal (2000, s. 36) například uvádí, že znásilnění se považovalo za poškození majetku jiného muže a ne za poskvrnění ženy. Tyto okolnosti mě přiměly zpracovat téma problematiku ženské prostituce v rámci diplomové práce. Druhým důvodem bylo mé mínění, že se ženské prostituci nevěnuje taková pozornost, jaká by měla ze strany vládních i nevládních institucí i v rámci samotného vzdělávání budoucích sociálních pracovníků.

Tuto diplomovou práci tvoří teoretická a empirická část. Cílem diplomové práce je na základě zjištěných informací v rámci provedené analýzy mezi určitými skupinami respondentů navrhnout projekt na novou sociální službu pro ženy provozující prostituci v Olomouci. Teoretická část práce popisuje problematiku ženské prostituce v závislosti na návrhu projektu nové sociální služby pro ženy provozující prostituci v Olomouci. Teoretická část je tvořena pěti hlavními kapitolami. První kapitola je vymezená obecnému popisu ženské prostituce jakožto nejstaršího řemesla v naší společnosti, podrobně se věnuje formám ženské prostituce, typologii prostitutek a závěr kapitoly tvoří organizace prostitutek v Evropě a v České republice. Druhá kapitola je věnována historii a současné situaci prostituce ve světě, v České republice a v Olomouci. Třetí kapitola se zaměřuje na prostituci ve společnosti. Konkrétně se kapitola zabývá motivací žen k provozování prostituce; zdravotními, právními a kriminálními aspekty prostituce a také se zabývá kontroverzním tématem zdaňováním příjmů prostitutek. Čtvrtá kapitola pojednává o obchodování se ženami. Tato kapitola má v diplomové práci své místo, neboť obchodování se ženami neodmyslitelně patří k ženské prostituci. Kapitulu tvoří obecný popis obchodování se ženami ve smyslu moderního otroctví, postoj České republiky k obchodování se ženami, téma kuplířství a místo je vyhrazené také prevenci. Náplní páté kapitoly je sociální práce se ženami poskytující placené sexuální služby. Kapitola popisuje význam vládních a nevládních subjektů v problematice prostituce, popisuje přístup při práci s prostitutkami a metody práce s prostitutkami.

Úkolem empirické části diplomové práce je zjistit informace o tom, jak je vnímána prostituce určitými skupinami osob, které se v rámci své profese setkávají se ženami, které provozují prostituci v Olomouci a zda vnímají realizaci nové sociální služby pro tyto ženy ve zmíněném městě jako potřebné. Na základě zjištěných informací se diplomová práce zaměřuje na zhodnocení konkrétních přístupů a možností dalšího rozvoje či zlepšení situace žen provozujících prostituci v Olomouci v podobě projektu na novou sociální službu pro tyto ženy. Metodika se v empirické části zabývá formulací výzkumného problému a výzkumného cíle, výběrem výzkumného vzorku, technikou zjišťování, metodou zpracování a analýzy dat, předpokládanými limity výzkumného šetření, interpretací výzkumných dat skupin respondentů (terénní sociální pracovníci, veřejní činitelé, ženy provozující prostituci) a návrhu na zlepšení situace. Sedmou kapitolu tvoří samotný projekt na novou sociální službu pro ženy provozující prostituci v Olomouci, který navazuje na informace zjištěné v rámci předešlé kapitoly. Projektový cyklus pak tvoří přípravnou fázi, plánovací fázi, realizaci projektu a evaluaci projektu.

K práci je využito poznatků z odborné literatury, recenzovaných časopisů, internetových stránek i z osobního pozorování terénních sociálních pracovníků, veřejných činitelů i samotných žen provozujících prostituci.

Teoretická část

1. Vymezení pojmu prostituce

Úvodní část první kapitoly je vymezená obecnému popisu ženské prostituce jakožto nejstaršího řemesla v naší společnosti. Kapitola je dále věnována formám ženské prostituce, konkrétně se bude diplomová práce zabývat privátní, hotelovou, bytovou, klubovou, pouliční a silniční prostitucí a také escort servisem. Poslední část kapitoly popisuje typologii prostitutek a závěr tvoří organizace prostitutek v Evropě a v České republice. Toto teoretické východisko se neodmyslitelně vztahuje k empirické části ve smyslu rozpoznat, v rámci nové sociální služby, kdy se jedná o prostituci, kde a v jaké formě se nejčastěji vyskytuje, o jaké ženy se nejčastěji jedná a jak jsou organizované.

Jen těžko bychom hledali v naší společnosti starší řemeslo než je prostituce. Podle Jitky Gjuričové, ředitelky odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR (2009, s. 17), je prostituce jako taková komplikovaný sociální jev, pohybující se za hranicemi sociální normality. Prostituce je v určitých podobách přítomná v každé společnosti nezávisle na pohledu a postojích veřejnosti, orgánech veřejné správy, policie nebo na zákonných normách (Gjuričová, 2009, s. 18). Hlavními zdroji prostituce je na jedné straně neuspokojená potřeba a na straně druhé zisk či ekonomické zabezpečení osob poskytující sexuální služby (Bláha, 2008, s. 10). Pojmová definice slova prostituce se odvozuje z latinských slov „prostituere“ a „postere“, které znamenají vydat se všanc, prostituovat, být vystaven na prodej a veřejně se nabízet (König-Hollerwöger, 2009, s. 119).

Vzhledem k narůstajícím rozměrům prostituce lze vycházet z definice, která vyplývá z rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích, kterou zmiňuje Bláha (2008, s. 11): „Prostitucí se rozumí pohlavní styk s jinými osobami za úplatu. Pojem pohlavní styk znamená jakýkoliv způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby. Nemusí tedy jít jen o soulož, tedy o přímý styk pohlavních orgánů, ale může jít též o dotyky na jakékoliv části těla, onanii nebo vzájemnou onanii. Pojmy pohlavní styk a soulož nelze tedy považovat za synonyma.“ Myška (2006, s. 3) zmiňuje definici prostituce dle Riegrového naučného slovníku z roku 1867 takto: „Hanebný život nevěstek a zákupných žen, které sprostřují se vši lidské důstojnosti s tělem svým oplzlý obchod

vedou. Ve velkých městech jest tak zvaným nevyhnutelným zlem, ač nikdy schválená býti nemůže od etiky filozofické ani teologické.“ V průběhu desetiletí se prokazuje, že podstata definice prostituce se nezměnila, ovšem zřetelně reflektuje proměnu vztahu společnosti k tomuto jevu.

Prostituci lze dělit a charakterizovat dle různých kritérií. Podle Chmelíka (2003, s. 63) jsou nejdůležitější dvě kritéria. První kritérium se vyznačuje podle subjektu poskytujícího sexuální služby za úplatu; a to na ženskou prostituci (které se podrobně tato diplomová práce věnuje), mužskou prostituci a dětskou prostituci. Druhé kritérium je vymezeno prostředím, ve kterém se prostituce vykonává. Tomuto kritériu se bude dále tato kapitola níže podrobně věnovat v rámci ženské prostituce. Černá (2008, s. 278) ovšem zmiňuje ještě třetí kritérium, kterým lze prostituci dělit a to, jestli osoby poskytují heterosexuální služby nebo homosexuální. Heterosexuální prostituce je obecně považována za primární, nejznámější a nejběžnější. Homosexuální typ prostituce je poskytován spíše muži než ženami. Tato diplomová práce se bude tedy zabývat pouze ženskou prostitucí, jelikož je v naší společnosti rozšířenější a je potřeba, se jí zabývat z různých úhlů.

1.1. Formy ženské prostituce

Poskytování sexuálních služeb prostitutkami v České republice lze rozdělit dle různých kritérií, které uvádějí mnoho rozličných autorů. Následující text vymezuje ženskou prostituci podle prostředí, ve kterém svou profesi vykonávají. Tyto charakteristiky prostředí jsou důležitým aspektem pro sociální práci a konkrétně streetwork (Bednářová, 2008, s. 173), proto je třeba konkrétně vymezit tuto formu prostituce i v tomto textu.

1.1.1. Privátní prostitutky

V případě privátní prostituce se v současné době jedná již o velmi okrajovou skupinu prostitutek s vlastní a početně omezenou klientelou (Bláha, 2008, s. 27). Existují případy, kdy se prostituující žena po určitou dobu udržuje pouze jednomu klientovi (Trávníčková, 1995). Tato forma prostituce je vykonávána zejména ženami na určité vyšší úrovni, které jsou schopny v případě potřeby klienta i jej reprezentovat na různých

společenských akcích (Bláha, 2008, s. 27). Jde o atraktivní, vzdělané a jazykově vybavené ženy, které jsou často využívány lobystickými skupinami k vytvoření výhodných kontraktů a získání zakázek (Chmelík, 2003, s. 63). Podle Bláhy (2008, s. 27) se jedná ve většině případů o ženy, jejichž věk se pohybuje mezi dvaceti a třiceti lety. Ženy poskytují své služby v soukromých a luxusně zařízených bytech, zpravidla vysoce solventních klientů (Chmelík, 2003, s. 63). Podle Chmelíka (2003, s. 63) se jedná o nejdražší formu prostituce vzhledem k cílové skupině zákazníků, charakteru a spektru poskytovaných služeb. Zákazníci této skupiny prostitutek jsou vlivní a bohatí podnikatelé, kteří nemají stálou partnerku a díky svému pracovnímu vytížení nemají možnost najít normální vztah (Chmelík, 2003, s. 63).

1.1.2. Hotelové prostitutky

Další formou jsou tzv. hotelové prostitutky. V tomto případě se jedná o obdobnou kategorii žen, které poskytují placené sexuální služby, jako privátní prostitutky. Rozdíl je převážně v klientele těchto žen, která není stabilní a většinou se především jedná o cizince, kterým dělají ženy zároveň i tlumočnice (Chmelík, 2003, s. 63). Společenská úroveň jednotlivých žen se odvíjí od kategorie hotelů i klientů. V převážné míře jde o prostituující ženy s poměrně vysokým vzděláním, dobrým vystupováním a ovládající minimálně jeden světový jazyk, často se tedy jedná o vysokoškolačky (Bláha, 2008, s. 27). Věk těchto společnic se pohybuje okolo dvaceti let a jejich ceny se pohybují od několika tisíc až k částce kolem sto tisíc korun (Chmelík, 2003, s. 63). Podle Vaničkové (2007, s. 50) se na jejich prostituci obvykle profitují další osoby, jako například taxikáři, recepční, ale i další hotelový personál. Služby poskytují po telefonické dohodě a své služby inzerují i v zahraničním tisku (Bláha, 2008, s. 27).

1.1.3. Bytové prostitutky

Třetí formou je bytová prostituce. Podle Bláhy (2008, s. 27) se v poslední době rozšířil počet žen, které poskytují své služby ve vlastních nebo pronajatých bytech (provozuje se téměř v každé obci) a to často za přítomnosti svých druhů a manželů, kteří

vlastně vystupují v roli kuplířů. Zvýšení bytové prostituce potvrzuje i Mašková (2010, s. 62), podle ní mnoho žen zjistilo, že nepotřebuje pro svou profesi zaštitění klubem či majitelem, kterému odvádějí nemalé procento z „tržby“. Podle Chmelíka (2003, s. 64) bývá průvodním jevem této kategorie četná majetková trestná činnost, kdy bývá zákazník při této formě prostituce okraden. Jako další rizika lze uvést zdravotní, sociální, morální i kriminální (Chmelík, 2003, 64). „Zahraníční odborníci uvádějí, že organizování bytové prostituce je zřejmě spjata s organizovanou kriminalitou“ (Bláha, 2008, s. 27). Škála poskytovaných služeb je široká stejně jako klientela, která se získává prostřednictvím inzerátu, telefonu či inzerce na internetu (Bláha, 2008, s. 27). Podle Chmelíka (2003, s. 64) je cílem bytové prostituce minimalizovat provozní náklady a není zaměřena na příliš bohaté klienty.

1.1.4. Prostitutky v erotických podnicích

Tato čtvrtá forma poskytovaných placených sexuálních služeb je provozována v různých sex barech, masážních salonech a erotických podnicích (Bláha, 2008, s. 27). Prostitující ženy v erotických podnicích jsou velmi často cizinky, které se k prostituci dostaly často z donucení a staly se obětí obchodu s lidmi (Chmelík, 2003, s. 64). Tato forma prostituce bývá dále spojena s násilím, vydíráním, poškozováním cizí věci a mravnostní trestnou činností zejména trestným činem znásilnění, ke kterému dochází v počátečních fázích prostituování žen, které byly k prostituci nalákány podvodem (Bláha, 2008, s. 29). König-Hollerwöger (2009, s. 114) uvádí, že zařízení tohoto typu fungují většinou pod nějakým květnatým označením, častěji při státních hranicích ve městech i vesnicích, kde zpravidla pracuje pět až deset, nanejvýš dvacet pět sexuálních pracovníků. Určitá část z těchto pracovníků nemá žádné doklady, jako jsou cestovní pasy a rodné listy. Nemohou proto prokázat svou státní příslušnost, neboť jim doklady zabavili šéfové podniků, proto je obtížné stanovit věk u mladě vypadajících sexuálních pracovníků (König-Hollerwöger, 2009, s. 115).

V erotických podnicích nacházíme pracovníce, které začaly užívat návykové látky až postupem času, nejčastěji je zde užíván alkohol. Pokud jde o tvrdší drogy, způsob aplikace je hlavně šňupáním, jelikož pracovníce dbají na vzhled, aby nebylo užívání drogy poznat (Grolmusová, 2011, s. 111).

1.1.5. Pouliční a silniční prostitutky

Pátou formou prostituce je pouliční a silniční prostituce a je v podstatě nejproblematičtější formou prostituce (Chmelík, 2003, s. 64). Jedná se většinou o mladé ženy, většinou nevzdělané, mentálně zaostalé a sociálně nevyspělé. Dále se jedná o ženy pohřešované, celostátně hledané, na útěku z výchovných ústavů či kriminálních rodin a nezákonně se zdržující na území České republiky (Bláha, 2008, s. 29). Podle Chmelíka (2003, s. 64) v této formě prostituce, ženy poskytují pohlavní styk a jiné formy sexuálního styku takřka kdekoli a komukoli. V České republice tuto prostituci provozují nejčastěji Romky, ale také Slovenky, Ukrajinky, Rusky, Bulharky a Rumunky (Bláha, 2008, s. 29). Obzvláště silniční prostitutky jsou více než ostatní prostitutky objektem, ale i zdrojem mnoha rizik (Bláha, 2008, s. 29). Trávníčková (1995, s. 32) potvrzuje, že ženy, které poskytují sexuální služby v takovémto prostředí, se často pohybují mezi delikventní subkulturou a mnohdy se stávají objekty trestné činnosti jako je znásilnění, vydírání, obchodování se ženami apod., ale výjimkou není ani, že se podílejí na trestné činnosti ženy samotné, například páchají krádeže apod. Největším problémem byly v České republice Romske prostitutky, kde se v jejich prostředí kriminalitě velice dařilo a díky jim se mohla Česká republika „pyšnit“ prvenstvím ve světě v „kategorii“ uspávání a následnému okradení klientů (Čech, Řezníček, 1997, s. 59).

Mnoho prostituujících žen je závislá na drogách. Některé z žen jsou toho názoru, že pomocí drog zvýší svoji výkonnost a dokonce jejich pasáci závislost na drogách záměrně vypěstují (Plant, 1993 s. 172). Registrují se také častěji ženy, které nejdříve užívaly drogy a až následně se dostaly na ulici, neboť šlo o snadný zdroj peněz (Grolmusová, 2011, s. 111).

Podle König-Hollerwögera (2009, s. 114) tyto ženy často provozují své povolání i více než 100 km od svého bydliště a málokdy zůstávají na svém „pracovišti“ déle než jeden rok. Pracovní doba prostitutek začíná zpravidla po 12 hodině dopoledne, která trvá zhruba dvanáct hodin, ale některé ženy postávají na silnicích a ulicích už před polednem (König-Hollerwögera, 2009, s. 113). Chmelík popisuje (2003, s. 64), že samotné poskytování sexuální služby probíhá ve vozech zákazníků zaparkovaných někde na lesních cestách, parkovištích nebo u okraje silnic, ovšem placený sex může také probíhat v průchodech domů nebo v parcích. Doba poskytované sexuální služby včetně odvozu a zpáteční cesty na místo, kde do vozu prostitutka nastoupila, nesmí přesáhnout dobu déle než 20 minut (König-Hollerwögera, 2009, s. 113). Bláha (2008, s. 29) uvádí odhad

silničních a pouličních prostitutek v České republice na 4 000 až 5 000, v letních měsících se jejich počet téměř až zdvojnásobí.

1.1.6. Escort servis

Poslední formou prostituce je tzv. escort servis, který je novější formou prostituce a původně vznikl v USA. Tento servis je založen na základě inzerce v tisku, internetu a pomoci zprostředkovatelů (Urban, Dubský, 2008, s. 134). Jedná se o kompletní servis, kdy je prostitutka zprostředkována a dopravena na místo bydliště klienta nebo na hotely, ubytovny a na různé oslavy a večírky (Zikmundová, 2007, s. 121). Ženy, které provozují tyto sexuální služby, mívají během dne standardní zaměstnání nebo se jedná o prostitutky, které jsou tzv. na volné noze nebo v domácnosti. Tuto formu prostituce zastupují ženy z nejrůznějšího sociálního prostředí, jedná se o spořádané, zaměstnané, vdané ženy až po profesionální prostitutky (Malinová, Šídová, 2008, s. 110). Většina žen vyhledává tuto možnost výdělků zejména z důvodu anonymity. Nebezpečí prostitutkám spočívá v tom, že sexuální služby se uskutečňují v cizím prostředí (Chmelík, 2003, s. 63). König-Hollerwöger (2009, s. 116) uvádí, že ceny se za poskytovaný escort servis jsou velmi různorodé, jelikož tento typ prostituce nabízí i většina luxusních nočních klubů a i bytové prostitutky.

Ať už se jedná o jakoukoliv formu prostituce, ne vždy je v daných formách charakteristika žen stejná. Typologií žen, které vykonávají placené sexuální služby, se věnuje tato kapitola níže.

1.2. Typologie prostitutek

Názor a pohled na ženy, které prostituci provozují, je deformován různými falešnými představami a předsudky. Především se často pohlíží na prostitutky jako na zcela sociálně defektní ženy. Není to ovšem vždy pravidlem (Zvěřina, 1993, s. 190). Velká část těchto žen, které provozují prostituci, má pevný vztah s přítelem nebo jsou dokonce vdané, chodí do práce a nemalé procento těchto žen má také děti (Malinová, 2008, s. 385). Ženy pracující jako prostitutky se nacházejí ve všech vrstvách společnosti. Může se jednat o

ženy, které jsou bez domova, mladistvé dívky, studentky, starší pouliční prostitutky až po bohaté a vzdělané ženy (Chmelík, 2003, s. 55).

V současné době tvoří největší skupinu prostitutek tzv. profesionálky. Jedná se u nich o přímou vazbu mezi penězi a poskytovanou sexuální službu, kterou provozují buď to v luxusním klubu, na ulici či na silnici. Žena se sama rozhoduje, zda svolí k nechráněnému sexuálnímu styku či ne (Zikmundová, 2007, s. 122).

Malinová (2008, s. 378) uvádí že, narůstající skupinou jsou ženy a dívky v závislosti. Nemusí se výhradně jednat pouze o závislost na drogách či alkoholu, ale do popředí vystupují i jiné závislosti jako je například závislost na partnerovi. Podle Mediafax (2010) se nově mezi prostitutkami vyskytují ty, které všechny vydělané peníze utratí ihned po ukončení aktu se zákazníkem na výherních automatech. Tento jev je nazván „forbes“.

Třetí skupinou žen, jsou ženy bez možnosti řídit svou situaci, ve které se nacházejí. Charakteristickými reprezentantkami této skupiny jsou oběti obchodování se ženami. Jedná se v podstatě o všechny cizinky provozující prostituci na území ČR (Trávníčková, 2003, s. 108).

Poslední a také rozrůstající se skupinou, jsou osoby bez šance se uplatnit na trhu práce. Tuto skupinu prostitutek zastupují mladé a středně staré Romky a starší ženy bez domova, ovšem přidávají se k nim již i mladé dívky, které svůj život strávily mimo vzdělávací systém (Malinová, 2005, s. 252).

Další důležité dělení je podle Martiny Zikmundové. Zikmundová (2007, s. 123) rozlišuje ženy, které poskytující placené sexuální služby podle přístupu k práci. Dělí je na profesionálky, poloprofesionálky a amatérky. Profesionálky chápou a přistupují k prostituci jako ke každé jiné profesi. Poloprofesionálky vidí prostituci jako přechodné, nouzové zaměstnání, neboť podléhají ekonomickému tlaku a jsou ochotny za příplatek překročit osobní hranice, například nechráněný sex. Tento typ žen se nejvíce objevuje mezi prostituujícími. Poslední skupinou žen poskytující placené sexuální služby tvoří amatérky. Jedná se o mladé dívky nebo naopak starší ženy, které hledají dobrodružství. K prostituci přistupují jako k příležitostnému přivýdělku (Zikmundová, 2007, s. 123).

Ať se jedná o jakoukoliv skupinu žen, byla dlouho potřeba o jakousi vnitřní organizaci jich samotných a to z nejrůznějších potřeb.

1.3. Organizace prostituce

Dlouhou dobu v oblasti prostituce chyběly jakékoliv usměrňovací principy a za problematické bylo i uplatňování zákonnosti, proto začala být prostituce regulována svými vlastními prostředky, přesněji pasáky (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 14). Ostych a neangažovanost v sexbussinesu v České republice, způsobilo průnik zejména pasáku z východní Evropy na české ulice. Tato složitá situace donutila prostitutky (jak v České republice, tak v celé Evropě) vyvinout snahu o vnitřní regulaci prostituce, čímž se utvořil jakýsi transfer mezi prostitutkami a společností (Bláha, 2008, s. 32).

1.3.1. Organizace prostitutek v Evropě

Potřeba organizace prostitutek byla a je i v dalších státech Evropy. Jako podpora této organizace tvoří mezinárodní kongresy a Evropská Deklarace práv sexuálních pracovníků a pracovníc.

Mezinárodní kongresy prostitutek

První mezinárodní kongres týkající se prostitutek, proběhl v Amsterdamu v roce 1985 pod záštitou „The International Committee for Prostitutes Right“ a o rok později se tento kongres konal v Bruselu, kde vznikla první „Světová charta práv prostitutek“. Obsah této charty se týkal zákonů, lidských práv, pracovních podmínek, zdraví a dalších problémů prostitutek. Prostitutky neměly na tento kongres povolený přístup, ale i tak se tam mnohé dostaly ovšem jako abolicionistky (Ringdal, 2000, s. 382).

Druhý významný kongres se konal ve Frankfurtu nad Mohanem pod názvem „Evropský kongres prostitutek“. Účelem kongresu bylo vytvoření jednotných pravidel v oblasti sexuálních služeb v souvislosti s vytvářením jednotného Evropského trhu. Celkově se kongresu zúčastnili cca dva tisíce osob od prostitutek, homosexuálních prostitutů, transvestitů po sociální pracovníce a feministky. Bývalé Československo bylo zastoupeno dvěma prostitutkami (Bláha, 2008, s. 33).

Evropská Deklarace práv sexuálních pracovníků a pracovnic

Na stále represivnější legislativu, postoj a praxi v Evropě se v roce 2002 v Holandsku sešla skupinka sexuálních pracovníků a pracovnic v Holandsku, aby zorganizovala konferenci, na níž by projevili názor na svá práva.

O tři roky později byl vypracován a schválen sto dvaceti sexuálními pracovníky a pracovnicemi z 26 zemí na Evropské konferenci o sexuální práci, lidských právech, práci a migraci - Evropský manifest sexuálních pracovníků a pracovnic. Deklarace byla schválena a podepsána 17. října 2005. Prostřednictvím webové stránky www.sexworkeurope.org je Evropská Deklarace práv sexuálních pracovníků a pracovnic šířena po celé Evropě (Rozkoš bez rizika, s. 8 - 9).

Povzbuzení k uskutečnění těchto kongresů a deklarácí byla bezpochyby současná situace v sexbussinesu, ale i samotná historie prostituce hrála svou roli.

1.3.2. Organizace prostitutek v České republice

Nejvýznamnější organizací prostitutek je svépomocná organizace osob poskytujících placené sexuální služby Rozkoš bez rizika, která byla zaregistrovaná v roce 1992 na Ministerstvu vnitra České republiky (Barochová, 2011, s. 27). Členem organizace se může stát každá osoba poskytující placené sexuální služby starší 18 let na základě přihlášky. Každý člen je povinen dodržovat stanovy organizace a složit v termínu příspěvek na krytí rozpočtu organizace. Organizace si klade za cíl především očistit nejstarší řemeslo na světě od těch, kteří pod záminkou nabídky sexuálních služeb zákazníkovi okrádají. Dále se snaží o zbavení nežádoucích vlivů osob, které se přiživují, zneužívají, týrají a znásilňují ženy poskytující své služby. V neposlední řadě se snaží o minimalizaci zdravotních rizik prostitutek (Bláha, 2008, s. 32).

2. Historie a současnost ženské prostituce

Tato druhá kapitola je věnována historii prostituce od samotného počátku v lidských dějinách, historii prostituce v České republice a v Olomouci. Součástí kapitoly je i popis současného dění ženské prostituce obecně, také v České republice a v Olomouci.

Ať už se jedná o jakékoliv téma a to nejen z oblasti sociální práce, je vždy potřebné znát historii a současnou situaci daného tématu, už jen proto, abychom se ponaučili a využili poznatků a zkušeností ke zlepšení situace. V případě diplomové práce ke zlepšení situace prostitutek v Olomouci v rámci projektu na novou službu. Z historické dimenze a existence prostituce lze soudit, že byla součástí nejrůznějších kultur (König-Hollerwöger, 2009, s. 119). Prostituce se začala nejprve objevovat v chrámech a posléze se rozšiřovala do celé společnosti (Ringdal, 2000, s. 30). Dnes se ženská prostituce rozvíjí ve všech jejích formách, které jsou uvedeny již v textu výše.

2.1. Historie ženské prostituce

Nejstarší písemná zmínka o prostituci se objevuje již v Mezopotámii ve známém Gilgamešově eposu, který je starý téměř 4 000 let (Vaníčková, 2007, s. 13). Poštulka (2007, s. 17) uvádí, že většina historiků tvrdí, že první náznaky obchodování s vlastním tělem existovaly již před více než dvěma tisíci lety před našim letopočtem, nešlo ovšem o řemeslo jako takové, ale o způsob obživy. „První stopy prostituce je nutno hledat v Chaldeji, staré kolébce lidstva“ (Dufour, 2003, s. 19). Zde se podle Dufoura (2003, s. 19) zrodila s náboženstvím i posvátná prostituce. V Kartágu a tedy i v Babylónii byla prostituce Hérododem považována za posvátnou a byla spojena s kultem obětování se ženy bohyni Mellitě (Čermák, 1996, s. 51). Ve starém Egyptě byla prostituce zákonem chráněnou živností. Prostitutky v Mezopotámii a v Egyptě byly z dnešního pohledu brány jako kněžky lásky (Ringdal, 2000, s. 30). Hebrejcům se v Izraeli naopak prostituce přičila v kontextu jejich zákona, který výslovně zakazuje ženám prostituci (Dufour, 2003, s. 37, 41). To platilo až do doby krále Šalamouna, který posléze zapomněl na své mravní zásady (Dufour, 2003, s. 58). Podle Ringdala (2000, s. 58) v antickém Řecku souvisela prostituce s kulturou bohyně lásky a krásy Afrodity, která měla své chrámy rozestety po celé zemi.

Kněžky lásky byly zde tady vážené (Ringdal, 2000, s. 60). Řecké Athény za prostituci pobíraly nemalé daně, ze kterých byla financována stavba lodí či výzbroj (Chmelík, 2003, s. 56). Co se týče Říma, prostituce se tady již objevuje v mýtu o dvojčatech Remusa a Romulusa (Ringdal, 2000, s. 85). Chrámová prostituce zde nepřevažovala, přesto se najde pár chrámu zasvěcených Venuši. Prostituce v Římě byla provozována diskrétně až tajně a později byly prostitutky považovány za neplnoprávné osoby (Čermák, 1996, s. 51). Řím se od Řecka, co se týče prostituce, lišil dále v tom, že prostituci vykonávaly i vdané žen (Bláha, 2008, s. 14). Co se týče Východu, Čínou se pohybovaly velké tábory prostitutek za císařským vojskem a ve městech byly otevřené soukromé nevěstince. Nejvýznamnější prostitutkou Čínské historie byla Yü Hsüan-chi. (Ringdal, 2000, s. 119).

S šířícím se křesťanstvím začal pomalu ustupovat liberální pohled na prostituci a byla snaha prostituci potlačit (Bláha, 2008, s. 14). Podle Bláhy (2008, s. 14 - 15) byla prostituce stíhána pod nejtěžšími tresty, i když v raném křesťanství některé náboženské sekty se uchýlovaly k náboženské prostituci. Později i tak existovaly veřejné domy po celé střední Evropě, kde se lehké ženy věnovaly hlavně dvěma skupinám mužům, a to vojákům a duchovním. Prostitutkám nesmělo být ubližováno a byly chráněny i před okradáním (Bassermann, 1993, s. 332). Bassermann (1993, s. 332) informuje o existenci cechovních organizací lehkých žen, založených v roce 1 300 našeho letopočtu a navštěvovat je nebylo považováno za manželskou nevěru. V Itálii a i v Anglii se zřídil ve 13. století nad prostitucí veřejný dozor (Ringdal, 2000, s. 130). Ringdal (2008, s. 136) uvádí, že až do 14. století bylo většinou zakazováno navštěvovat nevěstince v postní době nebo o svátcích. Co se týče 15. Století, byla většina veřejných domů uzavřena a prostituce jako taková zdiskreditovaná, důvodem byl syfilis, který zachvátil Evropu (Vaníčková, 2007, s. 19). V 16. a 17. století se objevují kurtizány, které se považovaly za hodné mužů, kteří se pohybovali na královském dvoře. Kurtizány byly sebevědomé, vzdělané a nebyly pro všechny, jejich krásu zvěčnili i někteří malíři té doby (Ringdal, 2000, s. 179). Díky pohlavnímu onemocnění, které propuklo, se snažily v 17. a 18. století veřejné domy nalákat na svůj luxus a velkolepost. Na provozu těchto domů se podílela skoro desetina londýnské populace (Bassermann, 1993, s. 333). V 17. století se bohužel začala rozvíjet i prostituce afrických otrokyň a kulminovala se v 18. a z části ještě v 19. století. V Benátkách v 18. století se zprvu nechaly vyhnat všechny prostitutky, ovšem záhy je musely Benátky zvat zpátky, neboť byly nejlepšími informátorky v politických kruzích (Chmelík, 2003, s. 58). V 19. století se vytvořila silná kapitalistická vrstva, která preferovala veřejné domy

s velkým výběrem prostitutek, které byly vystavené nahé a za pevnou cenu (Chmelík, 2003, s. 59).

Během světových válek nastalo období zániku nevěstinců. Společnost dávala přednost diskrétní a tajné prostituci, případně hodinovým hotelům. Prostitutky se ovšem využívaly jako informátorky nasazené na důstojníky. Před druhou světovou válkou a během ní byl zákaz prostituce, podařilo se vymítit nevěstince, to mělo ovšem za důsledek rozvoj pouliční prostituce a s tím i šíření syfilidy a kapavky (Chmelík, 2003, s. 60). Komu se ovšem téměř podařilo vymítit prostituci byla nacistická vláda Německa (Ringdal, 2000, s. 329). V současnosti je ovšem situace opět jiná.

2.2. Současná situace ženské prostituce

Současné nahlížení na prostituci podle Chmelíka (2003, s. 62) souvisí s liberálním přístupem k této problematice. „Mnohé feministky tvrdí, že podporují prostitutky, ale bojují proti jejich zdroji obživy“ (Ringdal, 2000, s. 383). Chmelík (2003, s. 62) popisuje, že v současnosti je prostituce jevem, který zasahuje do lidské společnosti ve všech jejích sférách. Prostituce je problémem různých států, ovšem přístupy k ní jsou jiné než u nás. Existují tři koncepty, jak k prostituci přistupují ve světě (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 25). Podle Müllera a Tuleškovové (2003, s. 25) první z nich je odborníky jednoznačně preferovaná reglementace, kdy se prostituce legalizuje, současně je, ale pod dozorem a kontrolou státu včetně navazujících sociálních, zdravotních a preventivních opatření. Tento koncept uplatňuje Nizozemsko, Rakousko, Německo, Švýcarsko, Turecko a od roku 1992 i Maďarsko (Prčíková, 2002). Prčíková (2002) popisuje koncept abolicie, který je realitou v České republice, která problém prostituce jako takovou neřeší. Zaměřuje se pouze na postih jevů, které prostituci doprovází. Müller a Tuleškovová (2003, s. 26) uvádějí, že aboliční přístup můžeme nelézt také ve Francii a Bláha (2008, s. 150) dále doplňuje o Polsko, Rusko, Estonsko a Litvu. Třetí koncept represivní nacházející se v Itálii, Rumunsku a Bulharsku zvaný též prohibiční, prostituci zakazuje a trestá (Bláha, 2008, s. 150). Trestá osoby provozující placené sexuální služby i zákazníky (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 26). Z historických zkušeností a nejen světových, ale i českých víme, že tento koncept prostituci nevymítí, ale pouze skryje do ilegality (Bláha, 2008, s. 150).

2.3. Historie ženské prostituce v České republice

Do českých zemí se prostituce rozšířila z Německa a také z Francie. Z pramenů již ze 14. století se připomínají nevěstince v Praze a Brně (Čermák, 1996, s. 52). Čermák (1996, s. 52) uvádí, že i když prostitutky patřily mezi nejchudší vrstvu spolu se žebráky a katovými pacholky, byly ve 14. a 15. století terčem horlení reformátorů spolu s celou husitskou Prahou. Proti prostitutkám nejvíce bojoval Jan Želivský, ovšem byl toho tvrzení, že ženy hřeší sice pro peníze, ale také z nouze (Čermák, 1996, s. 52). V období husitských válek byly prostitutky vyhnány a nevěstince zničeny. Rozkvět prostituce začal opět za vlády Zikmunda Lucemburského (Chmelík, 2003, s. 60). V 16. století syfilis, třicetiletá válka ani v 17. století a 18. století morová epidemie nevymítla prostituci. Ovšem Chmelík (2003, s. 60) uvádí, že počátkem dvacátých let vycházejí veřejné domy z módy a rozvíjí se pouliční prostituce. I tak bylo v celém Československu 407 nevěstinců (Čermák, 1996, s. 60). Prvorepublikový zákon v roce 1922 odstraňoval policejní a správní dozor nad prostitutkami a zakázal zřizování a udržování nevěstinců (Bassermann, 1993, s. 326). V období komunismu byla prostituce u nás regulována souborem represivních trestněprávních a správních předpisů (Kubálková, Čáslavská, 2010, s. 46). Po pádu totalitního režimu jak uvádí Bassermann (1993, s. 326) nastal explozivní nárůst prostituce.

2.4. Současná situace ženské prostituce v České republice

„Spolehlivé informace o prostituci v České republice jsou velmi vzácné“ (Kubálková, 2010, Čáslavská, s. 46). Zda existuje prostituce v naší republice, zní až absurdně, když se při vjezdu do republiky podíváme ke krajnici silnic (König-Hollerwöger, 2009, s. 109). Ovšem vstupem do Evropské Unie příhraniční prostituce pomalu upadá a přesouvá se přímo do centra Prahy, kdy se cestovní a letecké společnosti zaměřují na krátkodobé erotické pobyty (Malinová, Šídová, 2007, s. 109). Poptávka po sexuálních službách je u nás veliká, a to se také odráží i na rozpětí nabídky (Bláha, 2008, s. 22). Odhadovaný denní počet žen, které nabízí sexuální služby je 10 000. Nevládní organizace však tento počet navyšují až na 30 000, neboť jen v samotné Praze sociální pracovníci odhadují 12 000 žen, které provozují prostituci (Štrompf, 2013). Podle Českého statistického úřadu (2005) jsou výdaje ročně na prostituci 8,786 miliard, z toho 4,715 od

domácích zákazníků a 4,071 od zahraničních. Ovšem podle ekonoma Macha (2012) je to pouze vaření z vody, cílem je pouze zvětšit HDP, abychom odváděli do EU procento z vyššího čísla. Podle Weisse (2011, s. 69) v období po roce 1989, počátkem a v polovině devadesátých let prostituce v republice dramaticky narostla. Fenomén prostituce je ovšem i nadále nedostatečně diskutován a postrádá právní definici (Kubálková, Čáslavská, 2010, s. 46). V praxi jsou, proto obecní zastupitelstva (tam kde je prostituce největším problémem) nucena přijímat předpisy regulující provozování prostituce alespoň regionálně na ochranu dobrých mravů (Bláha, 2008, s. 24). Nutno, ale podotknout jak zmiňuje Bláha (2008, s. 22), že samotný český občan po revoluci žádal, aby veřejné domy byly přístupné i jemu a nejen valutovým cizincům. Bylo, proto na místě informovat společnost, proč v našich podmínkách nelze veřejné domy zřizovat, neboť jsme podepsali v roce 1958 mezinárodní konvenci „Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využíváním prostituce“ (Bláha, 2008, s. 23). I když prostituce jako taková není u nás považovaná jako trestný čin, jak již bylo výše zmíněno, je spojena s jinými trestnými činy, které již trestné jsou. Například v roce 2009 zavedl Trestný zákoník trestný čin „prostituce ohrožující mravní vývoj dětí“ (§ 190). Postihuje osoby, které provozují, organizují, střeží nebo jinak zajišťují prostituci v blízkosti škol nebo obdobných zařízení, které slouží k pobytu dětí. Ovšem definice prostituce zde není definována a o klientovy využívající sexuální služby se taky mlčí (Kubálková, Čáslavská, 2010, s. 47).

Chmelík (2003, s. 63) popisuje, že přes různost názorů na fenomén prostituce je problematika hodnocena jako amorální jev, který poškozují pověst České republiky, dalších měst v pohraničí, ale do jisté míry i města jako je Olomouc. A budoucnost? Otázkou příštích let zřejmě bude hledání rovnováhy mezi současnými extrémně liberálními a bývalými extrémně restriktivními regulačními mechanismy (Weiss, 2011, s. 69).

2.5. Historie ženské prostituce v Olomouci

Podle zápisu z nejstarší městské knihy se prostitutky v Olomouci vyskytovaly už ve 14. století. I když až do 16. století schází pramenné doklady o prostitutkách a jejich činnosti, je nicméně jisté, že ve městě žily. Když biskup Vilém Prusinovský žádal olomoucký magistrát, aby vyhnal prostitutky, nenašel u nich pochopení. I tak prostitutky stály na okraji společnosti. Podobná situace se týkala i nevěstinců. V roce 1495

v Olomouci řádl syfilis a ten prostituci pozastavil. V 19. století nastává velký rozkvět prostituce v Olomouci a jiných částech země. Podnikání a tím i prostituce byla legalizovaná a ženy ji tak mohly provádět jako živnost (Čermák, 1996, s. 53 - 56).

Z úředně vedených záznamů o pravidelných lékařských prohlídkách prostitutek v Olomouci se dozvídáme, že v roce 1884 se prostituce veřejně uskutečňovala na 34 místech a živilo se jí 41 žen. Počet prostitutek se nezměnil ani v roce 1920, kdy v největším olomouckém nevěstinci na Uhelne ulici pracovalo 32 žen. Ženy se musely dvakrát až třikrát týdně podrobovat lékařské prohlídce. V případě nakažení nějakou nemocí, byly ženy okamžitě odesílány do Zemské nemocnice na Nové Ulici. Prostitutky musely každému vojákovu odevzdat listek s číslem, které jí bylo úředně přiděleno a v případě nákazy, bylo možné zjistit zdroj nákazy. Posléze v celé zemi sílil hlas, požadující zotštění boje proti pohlavním chorobám. Tak postupně veřejné domy vymizely a prostituce přetrvávala na ulicích, jako například na Sokolské, Pekařské nebo u kasáren na Novém Světě. Tím se ovšem ve větší míře nedala prostituce kontrolovat. V dnešní době se opět do měst a i Olomouce začínají veřejné domy znovu vracet (Čermák, 1996, s. 59 - 63).

2.6. Současná situace ženské prostituce v Olomouci

Většina dnes stojících domů, kde kdysi bývaly nevěstince, si dodnes udržely „veřejný“ charakter (Toman, 1995, s. 4). Toman (1995, s. 4) uvádí, že v budovách bývalých nevěstinců jsou nyní hospůdky, bary, ale třeba i galerie. Ceny v nočních klubech se v Olomouci pohybují zhruba stejně. Půl hodina na pokoji s dívkou stojí 1900 Kč, hodina se pak pohybuje kolem 2500 (Oplétal, 2002, s. 9). Oplétal (2002, s. 8) uvádí dle rozhovoru s majitelem jednoho nočního klubu v Olomouci, že dívky se v klubech podrobují pravidelné lékařské kontrole a pohlavní styk probíhá sterilně s použitím prezervativů. Muži (většinou podnapilí) ovšem často požadují po dívce sex bez ochrany (Oplétal, 2002, s. 8). S dívkou, která poruší zásady bezpečného sexu, se majitel lepšího nočního podniku pro pány rozloučí. Noční kluby v Olomouci mají podle slov již zmiňovaného majitele stále české majitelé a doposud zde neoperuje mafie (Oplétal, 2002, s. 8).

Dle informací Městské policie Olomouc policisté v Olomouckém kraji neřeší žádné problémy s prostitucí a statistiku k této činnosti taktéž nevedou.¹ Středisko Samaritán pro

¹ Z rozhovoru s veřejným činitelem Police ČR Olomouc ze dne 23. října 2013.

lidi bez domova se v terénu s prostitutí jako takovou nesetkávají. S čím se ale setkávají, je promiskuitní chování u žen a sex zde hraje roli jako odměna za ochranu, popřípadě za „ubytování“. Je to pro ženy způsob, jak na ulici přežít.² Podle informací občanského sdružení Rozkoš bez rizika prostituce v Olomouckém kraji existuje a též v Olomouci. Rozkoš bez rizika se svým terénním programem zde působí od roku 2009.³ Terénní program o.p.s. Podané ruce je službou aktivního vyhledání uživatelů drog v jejich přirozeném prostředí olomouckého regionu. Dle terénních pracovníků dívky na ulici (na chodníku) vidí málokdy, ale na druhou stranu uvádí, že je v Olomouci ohromné velké množství „bordelů“ a privátů. Pracovníci poskytli také informaci, že časopis Profit má zhruba 20% poptávku po autech a asi 80% po erotice a jim nabízejících službách. V rámci jejich terénního programu se setkávají minimálně s dvaceti klientkami, o kterých ví, že chodí za peníze nebo za „fet“. Terénní pracovníci se ovšem domnívají, že tento počet prostitutek je tzv. špička ledovce, jelikož dívky se moc nechlubí, čím si vydělávají na živobytí popřípadě na drogy anebo jejich služby nechtějí využívat. Celkový průměr v Olomouci uvádí, že 80% žen, se živí prostitutí v privátech a nočních klubech. Zbylých 20% jsou ženy, které provozují prostitutici pro své různé potřeby. Velký problém vidí terénní pracovníci v tom, že v Olomouci nefunguje žádná organizace, která by se touto cílovou skupinou aktivně zabývala.⁴

Ženy, které si nechávaly a nechávají platit za poskytnutí jejich sexuálních služeb, se během staletí měnily na celé zemi, v Evropě, v České republice a i v Olomouci. Ovšem společnost v daných kulturách se taky měnila a názor na prostitutici spolu s ní.

² Z rozhovoru s terénním sociálním pracovníkem z Charity Olomouc, středisko Samaritán ze dne 24. října 2013.

³ Z rozhovoru se sociální pracovnící z občanského sdružení Rozkoš bez rizika ze dne 23. října 2013.

⁴ Z rozhovoru s terénní sociální pracovnící Terénního programu o.p.s. Podané ruce ze dne 24. října 2013.

3. Prostituce ve společnosti

Třetí kapitola se obecně zaměřuje na prostituci ve společnosti jako na sociální jev. Tato kapitola obsahuje podkapitoly, kde je popsána motivace žen k provádění prostituce, dále jsou popsány zdravotními, právní a kriminální aspekty prostituce a také nesmí být opomenuto kontroverzní téma dnešní doby, a to zdaňování příjmů prostitutek. Tyto zmíněné aspekty je potřebné si uvědomit z důvodu realizace projektu nové a kvalitní sociální služby pro danou cílovou skupinou ve vztahu, jak má sociální služba vypadat a jakými hlavními potřebami klientek se má zabývat.

S prostitucí a její existencí se musela každá lidská společnost vyrovnávat už od úsvitu dějin až po dnešek. Ovšem každá společnost se s ní musela vyrovnat jiným způsobem (Čermák, 1996, s. 51). V současnosti převažuje negativní postoj k hodnocení prostituce (Plant, 1993, s. 169). Podle výzkumů je jisté, že prostituci ženy neprovozují za účelem sexuálního ukojení, ale pouze ze zjištěných důvodů (Chmelík, 2003, s. 55).

3.1. Motivace k prostituci

Motivace prostitutek, které poskytují sexuální služby, je především ekonomická. Všechny ostatní motivy jsou jen motivacemi druhotnými a méně významnými (Zvěřina, 1993, s. 188). Malinová uvádí tři druhy motivace k prostituci.

3.1.1. Motivace vnějším tlakem

Motivace vnějším tlakem k poskytování prostituce se dá přesněji charakterizovat jako vmanipulování ženy okolnostmi a okolím do poskytování sexuálních služeb. Typickým případem jsou dívky, které v 18 letech opustily dětský domov (Malinová, 2005, s. 253). Mezi takto motivované ženy dále patří dívky na útěku nebo drogově závislé ženy, které jako honorář dostanou peníze, drogu nebo možnost být v určité skupině (Zikmundová, 2007, s. 122). Malinová (2005, s. 253) uvádí, že do prostituce vstupují skupin žen, které vnímají prostituci jako ulehčení životní situace, protože se ve svých

rodinách setkaly s hrubým zacházením, ponižováním, násilím nebo chudobou a s nezaměstnaností. Podle Frýberta (2010, s. 70) jsou ženy k prostituci často nuceny i vlastní rodinou. Převážně v romských rodinách jsou ženy a dívky přinuceny k prostituci rodinami za účelem jejich vlastního finančního zaopatření.

3.1.2. Motivace vlastní potřebou

Plant (1993, s. 172) uvádí, že mezi prostitutkami existují ženy, které mají sklony k promiskuitnímu chování. Prostituce je pro tyto ženy do určité míry zábavou a také mohou při sexuálním styku pociťovat vzrušení nebo dokonce dosáhnout orgasmu. Před vstupem do světa prostituce ženy většinou uvažují nad myšlenkou, proč si za to rovnou nevydělat peníze. A podle Malinové (2005, s. 254) poté chybí už jen krok, kdy se tyto ženy setkají s někým, kdo je k prostituci přivede.

3.1.3. Motivace racionální rozvahou

Tyto ženy motivované racionální rozvahou vstupují do prostituce s názorem, že tato profese je plnohodnotná, dobře finančně ohodnocená, která je časově neomezuje, a samy si mohou vybrat, které dny budou pracovat (Malinová, 2005, s. 254). Tento pohled na prostituci je ze zdravotního hlediska nejméně rizikový, neboť si ženy drží odstup a dodržují určité pravidla a hranice (Zikmundová, 2007, s. 122). Typickou kategorií žen poskytující placené sexuální služby jsou absolventky škol, které tímto způsobem získávají finance například na bydlení nebo na samostatnou podnikatelskou činnost (Malinová, 2005, s. 254).

At' jsou ženy k prostituci motivovány jakýmkoliv způsobem, všem může ovšem hrozit nebezpečí v podobně zdravotních komplikací.

3.2. Zdravotní aspekty prostituce

Ženy poskytující sexuální služby nejsou žádnou zákonnou normou nuceny k preventivnímu vyšetřování s ohledem na sexuálně přenosné nemoci (Bláha, 2008, s. 144). Proto je velmi závažným rizikem šíření pohlavně přenosných onemocnění prostitucí (Malinová, Šídová, 2007, s. 110). Podle Malinové (2005, s. 256) se prostituce podílí na šíření pohlavně přenosných infekcí mnohem méně, než se míní. Podíl prostituce na šíření pohlavních nemocí se pohybuje zhruba okolo 10% (Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky podle Malinová, 2005, s. 256). Nejde ovšem o zanedbatelné procento, jelikož se často jedná o velmi nebezpečná a závažná onemocnění (Malinová, 2005, s. 256). Chmelík (2003, s. 57) i zároveň Bláha (2008, s. 19) uvádějí, že v situaci, kdy osoby poskytují placené sexuální služby, se mohou dostat i do konfliktu se zákonem, například za šíření nakažlivé lidské nemoci (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, § 152, § 153). Pro účely trestního zákoníku jsou do seznamu nakažlivých lidských nemocí zahrnuty také pohlavní nemoci, AIDS včetně nosičství viru HIV a virové hepatitidy včetně nosičství viru hepatitidy B (Malinová, Šídová, 2007, s. 111).

Sexuálně přenosné nemoci je možné rozdělit do dvou kategorií. Virová onemocnění, kde patří hepatitida typu B a C, infekce HIV/AIDS a genitální opar. Druhou kategorií jsou bakteriální pohlavně přenosné nemoci, kde se řadí kapavka, syfilis, chlamydie a měkký vřed (Dbalý, 1987, s. 23 - 51).

Tyto zmiňované zdravotní rizika, ale i ostatní rizika nejsou v naší zemi nijak zatím právně řešeny. Otázkou je, kam se až tato problematika dostane díky pasivitě státu.

3.3. Právní aspekty k prostituci

Na evropské půdě se boj za zlepšení právního postavení žen poskytující sexuální služby nejprve podceňoval. Až později v roce 1986 byla existence prostituce uznána a následně byl vznesen požadavek legalizovat prostituci jako povolání (König-Hollerwöger, 2009, s. 126).

Prostituce jako sociálně patologický jev, na který se váže řada sociálních, zdravotních a bezpečnostních rizik, není komplexně řešen právním řádem České republiky. Do určité míry jsou pouze právně regulovány jen některé nejzjevnější problémy souvisící

s prostitucí (Bláha, 2008, s. 158). Bláha (2008, s. 157) dále uvádí, že návrhy na právní změnu prostituce zní kriminalizace, legalizace a zveřejnění a zostuzení, které je zaměřeno na klienty prostitutek. Havelková (2011, s. 11) jako legislativní cíle právní úpravy České republiky uvádí zdraví, image města, zájmy státního rozpočtu a praktičnost kontroly, zcela ale chybí blaho prostitutek ve smyslu práva, ochrany, rovnosti apod. (Havelková, 2011, s. 18).

V roce 1958 přistoupila Československá republika k Úmluvě o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 13). „Tato Úmluva předpokládá potlačení prostituce jako jevu neslučitelného s lidskou důstojností“ (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 18). Dle důvodové zprávy k návrhu Zákona o regulaci prostituce z roku 2008 je prvním krokem k legalizaci prostituce nutnost vypovězení této úmluvy, která určuje, že státy nepřijmou zákon, který by požadoval registraci prostitutek, dozor nad nimi anebo jejich ohlašovací povinnost. Regulace prostituce a její právní ukotvení by orgánům státní správy i samosprávy poskytlo účinnější nástroje k detektování jakékoliv ilegální formy prostituce, především se zaměřením na komerční sexuální vykořisťování, nucenou prostituci a obchod s lidmi (Havelková, 2011, s. 10). S legalizací prostituce souvisí taky zdaňování příjmů.

3.3.1. Zdaňování příjmů prostitutek

Malinová (2005, s. 258) uvádí, že i když v prostituci obíhá velké množství peněz, finanční částky žen zůstávají zdaleka menší. V případě zdanění příjmů prostitutek by ženám zbyl zase o něco menší díl prostředků. Otázkou je jak velké množství žen, by bylo ochotno či vůbec se mohlo přiznat ke zdanění, jelikož řada žen bere své povolání jako křivdu nebo nevidí jiný způsob výdělků. Mnohé prostitutky ani dobře nechápou logiku zdaňování, proto je třeba uvažovat o daňovém poradenství, a zda by mělo být považováno za sociální službu.

Je si třeba uvědomit i v případě zdanění, že by částka stěží pokryla náklady spojené s jejím vymáháním a zajišťováním služeb, které by s placením daní vznikly (Malinová, 2005, s. 258). V případě, že by v naší republice fungovalo zdaňování příjmů prostitutek, našlo by se bezesporu nemalé procento žen, které by se určitým způsobem tomuto zdaňování vyhnulo a bylo by otázkou času, kdyby byly trestně stíhány.

3.4. Kriminální aspekty prostituce

Prostituce u nás není trestným činem. Nemůže za ni být trestána ani prostitutka ani její zákazník. Prostituci lze postihovat pouze nepřímo (Chmelík, J., 2003, s. 58).

Podle Malinové (1996, s. 20) v historii kriminologie nalezneme řadu přístupů k vysvětlení, proč se ženy stávají prostitutkami. První příčina je psychologická, kde můžeme řadit abnormální rysy osobnosti a vrozené psychické nedostatky prostitutky. Další příčina může být ekonomická, kdy mladé ženy mají nízký plat a dívky z nižších vrstev nemají kvalifikaci v profesích. Jedna z příčin může být i psychoanalytická, která se vysvětluje chybějící identifikace dívky s matkou a podvědomé hledání otce. Feministická příčina prostituce se charakterizuje jako výsledek patriarchálního utlačování žen. Posledním důvodem proč se ženy stávají prostitutkami je podle Malinové (1996, s. 20) oblast teorie učení, kdy si prostitutka osvojuje hodnotové orientace a struktury svého sociálně deviantního okolí.

Kriminalita doprovází prostituci odnepaměti a v současné době prostituce patří k základním odvětvím organizovaného zločinu. Trestné činy, které s prostitucí přímo souvisejí, jsou trestný čin kuplířství, trestný čin obchodování se ženami a trestný čin zavlečení do ciziny. Další trestné činy, které doprovází prostituci, jsou ohrožování mravnosti, ohrožování mravní výchovy mládeže, ohrožování pohlavní nemocí, omezování osobní svobody, zbavení osobní svobody, znásilnění, pohlavní zneužívání, vydírání, loupež, maření výkonu úředního rozhodnutí a padělání a pozměňování veřejné listiny (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 18).

Množství objasněných trestných činů souvisejících s prostitucí je poměrně nízký. Současně se lze domnívat, že s ohledem na míru prostituce a dalších jevů s ní souvisejících, zůstává řada těchto trestných činů skrytá v latentní či nenahlášené kriminalitě anebo se je nedokáže prokázat (Trávníčková, 1995, s. 54). Problémem při vyšetřování a prokazování trestné činnosti je dáno vysokou konspirací ze strany organizátorů prostituce a utajováním ze strany poškozených, jelikož mají obavy ze sankcí zločineckých organizací, případně morálního odsouzení svého okolí (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 18 - 19). Podle Müllera a Tuleškovové (2003, s. 19) se strach a obavy nejvýznamněji promítají do vyšetřování trestného činu obchodování se ženami a dětmi. Jedna z hlavních příčin strachu je zatím ne zcela kvalitní ochrana svědka v trestním řízení a nepřítomností efektivních programů na ochranu svědků.

S kriminálními aspekty souvisí už výše zmiňovaný obchod se ženami, který je náplní další kapitoly.

4. Obchod se ženami jako moderní otroctví

Obchod se ženami patří neodmyslitelně k ženské prostituci, neboť mnohé ženy a dívky se ocitly v tomto sexbusinessu nedobrovolně a pod nátlakem. Tyto ženy a dívky lze tedy zařadit do cílové skupiny klientek, kterým by mohla být nabídnuta odborná pomoc v rámci nové sociální služby v Olomouci. Obchodu se ženami by stálo za námahu věnovat celou diplomovou práci, ale vzhledem k jiné náplni této diplomové práce, se tento text zabývá obchodu se ženami pouze okrajově. V první části této kapitoly je popsán obchod se ženami ve smyslu moderního otroctví. K první části musím ovšem podotknout podle Barryho (1984, s. 163), že mnoho žen a dívek zažívají denně sexuální otroctví, aniž by někdy vyšly ze svého domu. V druhé části této kapitoly je popsáno, jak se staví Česká republika k obchodu se ženami. Součástí této kapitoly je také kuplířství a vyhrazené místo je také prevenci.

Otroctvím se všeobecně myslí stav, který bývá označen ztrátou svobodné vůle, v němž je osoba nucena násilím nebo je ohrožena násilím, aby se pod tímto tlakem vzdala své pracovní síly. Otroctví spatřujeme tedy ve třech klíčových dimenzích, a to ve ztrátě svobodné vůle, v prostředcích pracovní síly a v použití násilí nebo ohrožení násilím (Bales, 2005, s. 57). Barry (1984, s. 70) uvádí, že obchod se ženami, stejně jako obchod s drogami nebo černý trh s malými dětmi závisí na trhu.

Podle Müllera a Tuleškovové (2003, s. 19) je obchodování se ženami dle mezinárodních úmluv považováno za formu otroctví a prezentuje závažné porušení lidských práv. Matoušek (2008, s. 123) charakterizuje obchod se ženami následovně: „Jakákoli pomoc nebo spolupráce při zprostředkování služeb nebo dopravy do místa výkonu práce za použití násilí, výhrůzek, zneužití pravomocí, podvodu nebo jiných donucovacích metod, jejichž obětí jsou ženy.“ Obchodovat se ženami se začalo v době, kdy se ženy stěhovaly do průmyslových měst kvůli zaměstnání. Bylo velké nebezpečí, že ženy sklouznou na šikmou plochu prostituce neboť tehdejší pasáci a obchodníci se ženami vycítili svou příležitost (König-Hollerwöger, 2009, s. 132). Obchod se ženami nelze omezit pouze jen na některé země, bylo by to zřejmě zavádějící, neboť jde o světový kriminální a nedůstojný fenomén minulosti i současnosti (König-Hollerwöger, 2009, s. 132). „Příčiny obchodování s lidmi jsou velice složité, jedná se o důsledky ekonomické situace v zemích původu, o porušování lidských práv, nerovnoprávnost pohlaví v zákonech

a v praxi, o restriktivní migrační politiku a poptávku po levných sexuálních a domácích službách v cílových skupinách“ (Trávníčková, 2004, s. 108). K získávání žen a dívek k prostituci jsou najatí ve většině případů občané příslušného státu, kteří jsou své oběti schopné vytipovat a poté je i získat. Tyto ženy jsou poté pod nepřetržitou zjevnou či skrytou kontrolou, nemohou se volně pohybovat, vzdalovat se ze svého pracoviště, přespávají na stejném místě, kde pracují apod. (Malinová, Šídová, 2007, s. 110). Obchodníci často vyhledávají levnou pracovní sílu v zemích, kde existuje nerovnost mezi muži a ženy a ženy jsou zde vnímány stále jako sexuální objekt (Trávníčková, 2004, s. 108). K pašování žen do jiných zemí jsou využívány zejména organizace zabývající se přímo pašováním lidí (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 21). Svou roli zde hraje také kuplířství.

4.1. Kuplířství

Kuplíři jsou důležitým, ale ne jediným článkem při náborech prostitutek a pravděpodobně hrají důležitou roli při držení prostitutek u jejich profese (May, Harocopos, Hough, 2000, s. 7). „Pasák, kuplíř je osoba, která nutí ženu k prostituci, a to i za použití násilí, vybírá zisk, organizuje „práci“ prostitutek, vymezuje jejich rajon, hlídá je a často vystupuje i jako „ochránce, bodygard“ prostitutek“ (Chmelík, 2003, s. 65). V České republice je kuplířství dle zákona spjata s provozováním organizované prostituce, a proto je tento zákon velmi často obcházen (Malinová, 1996, s. 21). Hranice mezi obchodováním s lidmi a kuplířstvím je proto stále mlhavá. Počet případů u těchto trestných činů je relativně malý, v letech 1988 až 2007 bylo vyřešeno zhruba patnáct případů s obchodováním s lidmi, v porovnání s kuplířstvím je vyřešeno stovky případů (Kubálková, Čáslavská, 2011, s. 48).

4.2. Obchod se ženami v České republice

V situaci, kdy v České republice ještě stále neexistuje oficiálně prostituce, neměl by zde teda neexistovat ani obchod s lidmi. Ovšem to je jen zbožné přání (König-Hollerwöger, 2009, s. 127). Česká republika je křižovatkou obchodu se ženami. Neslouží

již pouze jako transitní země, ale i jako země určení, kde jsou ženy nuceny k prostituci (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 21). Oběťmi těchto činů se často stávají velmi mladé ženy většinou s nízkým vzděláním (Matoušek, 2008, s. 123). Podle Müllera a Tuleškovové (2003, s. 21) se ovšem trendem stává obchod se ženami ze středoevropských států, neboť jejich dovoz je mnohem levnější, jsou vzdělanější a i více žádanější ze stran zákazníků. „Zotročené“ ženy mohou být Češky i cizinky, ovšem situace žen z ciziny na našem území je nezdědkou komplikovaná faktem, že neumějí česky nebo jsou negramotné (Malinová, Šídová, 2007, s. 110).

Čech a Řezniček uvádí (1997, s. 62) jako největší případ s obchodováním žen v České republice na území západních Čech v roce 1995, kdy pasáci přilákali do republiky dívky z Ukrajiny a Běloruska. Celkem bylo odviněno deset lidí, kromě českých občanů byli obviněni také dva Arméni a jedna žena z Běloruska.

V situaci, kdy stát vstupuje jako garant lidských práv a svobod, je třeba, aby poskytl právní a zdravotní ochranu také prostitutkám, nabídnul terapeutickou pomoc, pomoc při resocializaci, ale také především prevenci (Trávníčková, 2004, s. 114).

4.3. Prevence

Potírání obchodu s lidmi nemůže být jen věcí policie, soudů a státních zástupců, důležitější je snaha předcházet této situaci (Internationaler Jugendaustausch - und Besucherdienst der Bundesrepublik Deutschland, 2003, s. 22).

Prvním důležitým krokem prevence je osvěta o možných nebezpečích v cizině pro mladé dívky a ženy v zemích jejich původu. Náročnější než osvěta je snaha rozvíjet individuální i kolektivní perspektivy budoucnosti pro mladé lidi v jejich zemích. Mladé ženy odjíždějí ze svých zemí, jelikož nemají žádné příležitosti studovat a pracovat. Třetím krokem je zvýšení vnímavosti mužů, jelikož poptávku určují v této sféře muži, proto se preventivní programy ve smyslu osvěty měly obracet i k zákazníkovi. Jak ukazují zkušenosti z Itálie, tak muži jsou v této problematice oslovitelní a spíše než vyšetřováním policie bývá větší počet obětí obchodu s lidmi odhalen pomocí hlášení a vzkazů právě klientů sexuálních služeb (Internationaler Jugendaustausch - und Besucherdienst der Bundesrepublik Deutschland, 2003, s. 22 - 23).

Prevence je nedílnou součástí sociální práce (především nevládní subjekty zde hrají velkou roli) a existují specifika jak v rámci sociální práce pomáhat také prostitutkám.

5. Sociální práce s prostitutkami

Náplní páté kapitoly je popsat sociální práci s prostitutkami. Součástí kapitoly je popis významu vládních a nevládních subjektů v dané problematice. Poslední část této kapitoly se zaměřuje na přístup při práci s prostitutkami a na metody práce s prostitutkami. Tato kapitola nesmí být v rámci této diplomové práce opomenuta z důvodu, že slouží jako návod v rámci dobré praxe, a to konkrétně jak by měla kvalitní sociální služba pro prostitutky fungovat a co by měla nabízet.

Jako přirozená reakce na rozvoj prostituce začaly vznikat různé formy aktivit, jejichž cílem je prostituci dostat do mezí, které by zajistily určitou míru konsensu mezi postojem veřejnosti a těmi, pro které prostituce představuje předmět podnikatelské aktivity (Bláha, 2008, s. 148). V rámci těchto forem aktivit s prostitutkami hrají svou roli vládní a nevládní subjekty.

5.1. Význam nevládních organizací

Při řešení sociálních a zdravotních problémů týkajících se prostituce, zejména s jejich prevencí mají v České republice nejkomplexnější zkušenosti zatím nevládní organizace (Bláha, 2008, s. 148).

V trestné činnosti sexuálního násilí páchaného na ženách, při obchodování s ženami a při nucené prostituci je důležité nalézt přístupy u nevládních organizací jako je intervence, prevence, výzkum apod. (König-Hollerwöger, 2009, s. 149). Vlastní význam nevládních organizací tkví hlavně v provádění průzkumu a v nezávislém jednání se státními a církevními institucemi. Tímto způsobem mohou bezprostředně vytvářet mosty důvěry pro ženy nezávisle na síti těch veřejných zařízení, z nichž přicházejí oběti (König-Hollerwöger, 2009, s. 150). Nestátní organizace, které se zabývají tématem prostituce a obchodování se ženami, zdůrazňují lidskost a uskutečňují jejich práva (König-Hollerwöger, 2009, s. 152). „Být nestátní organizací neznamená absolutní ochranu a záruku vůči kriminalitě. Být nestátní organizací znamená vedle ryze odborných inspekcí a kontrol také průhlednost vůči veřejnosti“ (König-Hollerwöger, 2009, s. 152).

Nutno podotknout, že činnost nevládních organizací může pouze systematickou práci státní správy doplnit, ale nemůže ji nahradit (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 23).

5.2. Význam vládních subjektů

V rámci státních zařízení veřejného a církevního typu, které se orientují na prostituci, působí zdravotnictví, pedagogika, psychiatrie, poradenství, sociální záležitosti apod. (König-Hollerwöger, 2009, s. 149).

Müller a Tuleškovová (2003, s. 22) uvádí, že Ministerstvo práce a sociálních věcí v roce 1993 vypracovalo Program sociální prevence, jehož cílem bylo vyjádření konkrétního postoje státu k negativním společenským jevům, stanovení priorit v oblasti sociální prevence a navržení způsobu řešení.

Bláha (2008, s. 100) pro změnu informuje, že Ministerstvo vnitra zveřejnilo koncepci a program prevence kriminality. V souvislosti s programem byly vytvořeny ve vybraných lokalitách funkce tzv. streetworkerů. Nebyli ovšem zavedeni plošně ve všech okresech, ale pouze na místech, kde byla prostituce nejproblematictější a kde se jí představitelé měst rozhodli řešit.

Ministerstvo zdravotnictví spolu s výše jmenovanými ministerstvy zpracovalo v roce 1993 Rozbor situace v oblasti potírání pohlavních chorob a boje s prostitucí, kuplířstvím a obchodování s ženami a dětmi (Müller, Tuleškovová, 2003, s. 23).

Ministerstvo zahraničních věcí převážně spolupracuje v oblasti prevence obchodování s lidmi. Do její kompetence spadá i přímá spolupráce při řešení zjištěných trestných činů (Bláha, 2008, s. 101).

5.3. Přístup při práci s prostitutkami

V České republice byl postoj státních orgánů k prostituci do počátku devadesátých let převážně represivní a sledoval se pouze zdravotní stav prostitutek (Bláha, 2008, s. 148). V dnešní době v rámci sociální práce s osobami provozující prostituci vymezuje Malinová (2005, s. 259) dva základní přístupy, a to zmírňování škod a resocializace.

5.3.1. Zmírňování škod

Zmírňování škod a negativních důsledků neboli harm reduction je bezpochyby nejefektivnější a společností nejvíce žádaný postup nejen u jevu prostituce. Mezi postupy harm reduction se řadí prevence pohlavně přenosných infekcí, prevence sociálního propadu, prevence kriminality a to z pohledu pokud je prostitutka pachatelkou či obětí. Dále zde zahrnujeme prevenci, případně i zprostředkování léčby závislostí a všestrannou pomoc poskytovanou klientkám při vytváření vlastní rodiny s ohledem na výchovu a péči jejich dětí, poté může přijít samotná resocializace (Malinová, 2005, s. 260).

5.3.2. Resocializace prostitutek

Resocializací se rozumí složitý proces, jenž předpokládá, že u jedince (prostitutky) již došlo k určité socializaci, tedy ke kontaktu se sociálními hodnotami a normami. Ne vždy byly tyto normy a hodnoty jedince v souladu s těmi, které zastává majoritní společnost, což je dáno tím, že si jej jedinec často osvojoval v rámci sociálního vztahu se skupinou, do které patřil a jejíž systém hodnot byl odlišný od hodnot a norem, které akceptovala většinová společnost (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 216).

Odchod žen ze světa prostituce závisí na tom, co žena sama očekávala od tohoto řemesla a jaké zdroje či finance má k dispozici k případnému odchodu. Existuje celá řada důvodů, proč chtějí ženy z tohoto světa odejít. Může se jednat o špatné zacházení ze strany pasáku či majitelů klubů, únava, znechucení, pocit ohrožení, nejistota výdělku a udržení rodiny (většinou se jedná o období, kdy jejich děti dospívají). Pokud žena projeví zájem vystoupit z tohoto rozjetého vlaku a požádá o pomoc, je na sociálním pracovníkovi, aby se zaměřil na její další profesní uplatnění. Je zapotřebí, aby si žena osvojila jisté postoje a návyky jako je pravidelný režim, smysl pro povinnost, disciplínu, dochvilnost apod. Pro získání zaměstnání jim je často překážkou komunikační dovednosti, téměř žádné vzdělání, ale i barva pleti. V hledání zaměstnání pomáhá tzv. etnická výpomoc, kdy se například romská žena uchýlila v zaměstnání a může tak doporučit zaměstnavateli i další ženy. Bývalé prostitutky se osvědčují jako uklízečky v domech či továrních halách, vagonů apod. Resocializace přináší mnoha ženám finanční problémy, protože většinou nemají partnera, o kterého by se mohly opřít a jsou mnohdy samoživitelky. Z prostituce si navíc přinesly

návyky v podobě kouření drahých cigaret, užívání alkoholu, drog či používání drahé kosmetiky. Od finančních problémů se odvíjí samozřejmě potíže s bydlením, takže ženy vyhledávají různé finančně nenáročné provizoria v podobě ubytoven a azylových domů. Dalším problémem resocializace je pro ženy nuda, neboť počestný život je tak trochu může nudit. Kvůli těmto problémům se ženy často vracejí zpátky k prostituci. V dnešní době se nemusí už ženy přivazovat ke stolu, aby neutekly z podniku, silnějším poutem než provazy jsou finance. Základní podmínkou, aby se žena dostala ze světa prostituce, je její odhodlání (Malinová, 2005, s. 260).

Zkušením sociální pracovníci by měli spolupracovat vždy v týmu. Pracovat individuálně je velice nebezpečné, neboť žena se může i pod nátlakem vrátit k prostituci a pod nátlakem může vyradit jména svých „zachránců“ pasákovi či dokonce mafii. Dalším faktem je, že mafie většinou ví, kde bydlí rodiny jejich „zaměstnankyň“ a vytváří tak na něj tlak, aby u prostituce zůstaly.

Proces resocializace je tedy velice náročný jak pro ženy, tak pro sociálního pracovníka. Bezpečnější strategií z hlediska sociálního pracovníka je prevence s minimálním cílem podporovat ženy v získání nejlepšího možného postavení, ochrana zdraví a zajištění přiměřené participace (Malinová, 2005, s. 261). Všechny výše zmiňované činnosti může sociální pracovník docílit pomocí metod práce s prostitutkami.

5.4. Metody práce s prostitutkami

Sociální práce s prostitutkami probíhá jak v rámci terénních programů, tak i v poradnách (Grolmusová, 2011, s. 110). Do metod práce s prostitutkami řadíme především streetwork, dále pak práci v podnicích a institucionální pomoc.

5.4.1. Streetwork

Bednářová a Pelech (1999, s. 7) definuje streetwork následovně: „Streetwork reprezentuje metodu terénní sociální práce, která namísto pasivních stacionárních modelů řešení sociálních konfliktů nabízí aktivní vyhledávací formu sociální intervence a krizové pomoci.“

Ze zkušeností terénních pracovníků vyplývá nevýhodná situace žen poskytující sexuální služby. Tyto ženy využívají sociální péči velmi omezeně kvůli neinformovanosti. Jedním z nejdůležitějších úkolů streetworku je zlepšování informovanosti a pomoc při absolvování zdravotních prohlídek (Internationaler Jugendaustausch - und Besucherdienst der Bundesrepublik Deutschland, 2003, s. 24).

V rámci streetworku navštěvují sociální pracovníci erotické kluby, ulice, parkoviště a priváty, kde nabízí vyšetření na pohlavně přenosné nemoci, zdravotní poradenství, poradenství vztahující se k nemocem, bezpečného sexu, snižování rizik a dále sociální poradenství dle zakázky klientky (Grolmusová, 2011, s. 109).

Cílové skupiny jsou sexuální pracovnice například společnice, tanečnice, pornoherečky; bývalé sexuální pracovnice, ostatní osoby působící v sexbussinesu například barmanky nebo majitelé podniku a ženy, které jsou ohroženy rizikovým způsobem života například životem na ulici (Frýbert, 2010, s. 71).

Terénní sociální práce s prostitutkami je časově flexibilní a shoduje se s dobou otevírání nočních klubů, privátů a pracovní dobou prostitutek na ulici, silnici či parkovišti (Zikmundová, 2007, s. 125).

Při práci v terénu platí tři pravidla, která zmiňuje Malinová (2008, s. 377 - 381). První pravidlo říká, že se sociální pracovník má snažit mluvit s klientkou o samotě. V rámci druhého pravidla má předat prostitutce potřebné informace například o pohlavních chorobách, násilí na ženách a předat prostředky prevence jako jsou tištěné materiály, kondomy, lubrikační gel, píšťalky či alarmy apod. Dále má pracovník nabídnout ženě gynekologicko-venerologického vyšetření, předtestové a potestové poradenství. Hlavním bodem druhého pravidla je zprostředkování kontaktů na specializované pomáhající organizace jako je Rozkoš bez rizika, La Strada a v případě podezření obchodu se ženami také spolupráce s policií. Třetí pravidlo mluví o odlehčení situace a uplatňovat „humor“.

V rámci streetworku se sociální pracovníci dostávají až do nočních podniků, kde využívají specifické sociální práce s prostitutkami.

5.4.2. Práce v podnicích

Při sociální práci v podnicích není problém identifikovat cílovou skupinu (Malinová, 2008, s. 378). Je ovšem problém se do těchto erotických klubů vůbec dostat a hovořit o samotě s pracovnicemi (Malinová, Šídová, 2007, s. 111). Překážkou vstupu do

podniku je samotný majitel, ochranka či barmani. Majitel vidí komplikace v přítomnosti sociálních pracovníků v podobě ušlých zisků, neboť se může rozšířit povědomí o různých nemocích jeho zaměstnankyň nebo porušování základních lidských práv. Naopak ale existují majitelé, kteří přítomnost sociálních pracovníků vítají a chtějí mít potvrzení o zdravotním stavu prostitutek (Malinová, 2005 s. 264). Podle Frýberta (2010, s. 73) je nejideálnější sestava při sociální práci a to nejen v podnicích a klubech muž a žena. Malinová a Šídová (2007, s. 111) uvádějí, že sociální pracovnice (žena) se snáze dostane do erotických klubů a podobných podniků, a také budí u prostitutek větší důvěru, co se týče jejich intimních problémů. Pokud sexuální pracovnice navíc znají některé ze sociálních pracovníků, je pak ještě víc jednodušší proniknout do těchto podniků (Malinová, Šídová, 2007, s. 111). Sociální pracovník (muž) dává pocit bezpečí, pokud je jeho kolegyně ohrožena klienty prostitutek. Pro kněžku lásky je často zas jediným mužem, který se k ní chová s úctou a který po ní nechce sex, ovšem v některých případech může být prostitutkou považován za zákazníka (Frýbert, 2010, s. 73). Co se týče dívek v rámci escort servisů či privátů, tak ty jsou oslovovány po telefonu nebo se ozývají i samy (Malinová, 2005, s. 264).

Ať už se jedná o ženy, které pracují v klubech, privátech či na ulici, tak všechny potřebují jak zdravotní poradenství, tak poradenství sociální a psychologické (Zikmundová, 2007, s. 123). Navázání kontaktu s prostitutkou je jen prvním krokem k cestě soustavnější a strukturovanější pomoci, kterou nabízí další organizace, střediska a další pracoviště (Frýbert, 2010, s. 71).

5.4.3. Institucionální pomoc

Úvodem této podkapitoly je potřeba zmínit, co je zde myšleno institucionální pomocí. Institucí je zde myšleno zařízení, které klientkám poskytuje zdravotní, psychosociální a jiné individuální poradenství (Malinová, 2005, s. 264). V rámci České republiky působí několik nevládních organizací, které se zabývají pomocí ženám, které se ocitly v nuceném či nenuceném světě prostituce. Konkrétně jde například o organizace jako je La Strada, Rozkoš bez rizika či Charita – Magdala. S klientkou je sepsána písemná dohoda mezi ní a organizací nebo může být dohoda domluvena i ústně, pokud si písemnou formu prostitutka nepřeje (Barochová, 2011, s. 29).

Na základě problému, který terénní pracovník řeší s klientkou, se utváří síť sociálních institucí, se kterými pracovník bude spolupracovat (Malinová, Šídová, 2007, s. 118). Podle Malinové (2005, s. 265) je vhodné, aby v takové instituci či organizaci pracovaly pouze ženy, neboť tak vznikne atmosféra, kde se klientka bude cítit bezpečně a bude schopna se svěřit se svými osobními problémy. Od sociální pracovnice se očekává, že bude univerzální, neboť bude řešit širokou škálu klientčinych problémů. Podle Frýberta (2010, s. 71) je pro mnohé klientky nejdůležitější psychická podpora, že si mohou popovídat, podělit se svými starostmi či radostmi třeba a to třeba i z „kšeftu“.

Kromě psychologické pomoci instituce nabízí i zdravotní pomoc. Součástí takových center bývá i lékařská ordinace, kde chodí klientky na pravidelné prohlídky a testy (Zikmundová, 2007, s. 123).

Další součástí takové instituce je i sociální pomoc. Klientky nejčastěji řeší problémy, jako jsou doklady, práce, dluhy, lékař, zdravotní stav, bezpečnost, těhotenství, potraty, děti a mnohé další problémy (Frýbert, 2010, s. 71). Centra kladou velký důraz na rodinu a snaží se ženu udržet pohromadě s jejími dětmi (Malinová, Šídová, 2007, s. 119). Malinová (2005, s. 265) uvádí, že organizace nabízí ženám strukturované programy a některé mohou být nabízeny současně i jejím dětem.

Barochová (2011, s. 28) ovšem uvádí komplikace v pokračování další spolupráce s klientkami, neboť v sexbussinesu je charakteristická značná migrace prostitutek.

Cílem organizací je pozitivně ženu motivovat k péči sama sebe a k jejím dětem. Nepochybně bude takovýchto institucí přibývat a jejich nabídka bude modifikována politikou státu a také potřebami žen poskytující sociální služby (Malinová, 2005, s. 266).

Empirická část

6. Metodika

Šestá kapitola této diplomové práce je rozdělena do několika částí. První část této kapitoly formuluje výzkumný problém a hlavní výzkumný cíl práce. Ve druhé části kapitoly se ujasňuje strategie a metoda výzkumu. Třetí část definuje jednotky zkoumání a jednotky zjišťování. Čtvrtá část kapitoly se věnuje rozboru vybrané techniky zjišťování. Další části diplomové práce se zabývá metodou zpracování a analýzou dat a předpokládanými limity výzkumného šetření. Sedmá část této kapitoly se zabývá interpretací dat z výzkumného šetření jednotlivých skupin respondentů. Tyto skupiny respondentů tvoří sociální terénní pracovníci, veřejní činitelé a sexuální pracovnice. Návrh na zlepšení situace tvoří poslední část této šesté kapitoly. Tato kapitola je nezbytná k naplnění cíle diplomové práce z pohledu, kdy v rámci zjištěných informací v této kapitole bude vytvořen projekt na zlepšení situace žen provozující prostituci v Olomouci v podobě nové sociální služby.

6.1. Formulace výzkumného problému a výzkumného cíle

Regulace prostituce a opatření proti obchodu s ženami jsou jako veřejná témata v současnosti potlačeny do pozadí (Bláha, 2008, s. 158). Velké problémy jsou v oblasti resocializace prostituujících žen, které jsou více či méně motivované vrátit se zpět do normálního života. Tyto ženy jsou většinou málo kvalifikované, psychicky a sociálně nevyspělé a mají finanční potíže. To vše jsou negativní předpoklady, které komplikují jejich resocializaci (Malinová, 2005, s. 260). Dle plošných vyhledávaných informací, je v České republice jen málo měst, kde se v rámci sociálních služeb zabývají prostitucí žen a ještě méně jejich resocializací. Bláha (2008, s. 159) a Trávníčková (2004, s. 115) informují, že až pokud Česká republika přijme jiné mezinárodní akty ošetřující prostituci, obchod s lidmi a s tím související předpisy, bude možno zaujmout nové postoje k jejímu řešení a tvorbě souvisejících zdravotních a sociálních politik jako i zřízení sociálních služeb. Havelková (2011, s. 10) zároveň poznamenává, že současný stav regulace prostituce a obchodu se ženami je viditelně nefunkční a neodpovídá požadavkům moderní

doby.

Z hlediska výše popsaného problému chci prostřednictvím této diplomové práce upozornit (opomenou Českou republiku jako takovou) vládní a nevládní neziskové organizace na význam sociální práce a případné resocializace prostitutek v Olomouci v podobě projektu na novou sociální službu pro ženy provozující prostituci v Olomouci.

Domnívám se dle předběžných zjištěných informací o výskytu prostituce v Olomouci, že vládní a nevládní organizace v Olomouci nemají dostatečné informace podložené patřičnými výzkumy o potřebě pracovat s touto cílovou skupinou v Olomouci. Dalším důvodem by mohla být i neznalost způsobu, jak se pohybovat v této problematice. Dále se domnívám, že tato veřejnost klade větší důraz na potřebu pracovat s cílovými skupinami, které jsou více v každodenním kontaktu se společností, jako například osoby bez domova apod.⁵

Úkolem diplomové práce v závislosti k naplnění cíle diplomové práce je zjistit, jak je vnímána prostituce v Olomouci určitými skupinami, které jsou s prostitucí jako takovou v kontaktu a zda vnímají zřízení nové sociální služby pro prostitutky v Olomouci jako potřebné. Na základě zjištěných informací bude cílem diplomové práce navrhnout takový projekt, který zlepší situaci žen provozující prostituci v Olomouci v podobě nové sociální služby.

Pomocí projektu a poznatků diplomové práce chci podpořit změnu v uvažování vládních a nevládních organizací v potřebě konkrétní sociální služby v oblasti ženské prostituce. Za žádoucí stav tedy považují dosažení povědomí o potřebě pracovat i s touto cílovou skupinou a o důležitosti případného pokusu ji navrátit zpět do běžného života. Nastolení takového stavu by měl přispět návrh projektu na novou sociální službu v Olomouci pro tuto skupinu žen.

6.2. Strategie a metoda výzkumu

Kvalitativní výzkum převážně využívá induktivních forem vědeckých metod, hlubší studium jednotlivých případů a nejrůznější formy rozhovorů a pozorování. Plán výzkumu je zpravidla pružný a umožňuje mnoho náhledů, které se mohou měnit z pohledu více výzkumníků na jednu výzkumnou oblast nebo otázku (Hendl, 2012, s. 47 -

⁵ Informace z předběžných rozhovorů se zástupci vládních a nevládních neziskových organizací v Olomouci.

49). Pro svou diplomovou práci jsem si tedy zvolila kvalitativní strategii jako takovou, neboť je vhodnější pro získání a zpracování údajů jednotlivých respondentů, které budou následně sloužit jako podklad k vytvoření návrhu projektu. Disman (2011, s. 299) uvádí, že cílem kvalitativní strategie je vytváření nových hypotéz a nového porozumění. Hlubková data a komplexní obraz zkoumaných jevů a problémů v jejich přirozeném prostředí, to umožňuje získat kvalitativní strategie.

Ve vztahu k výše předešlému popsanému problému v předešlém bodě a také ve vztahu ke kvalitativní strategii byla zvolena metoda analýza hloubkového rozhovoru. Tato metoda byla zvolena z důvodu, že předpokládanou snahou bylo získat informace o tom, jak je vnímána prostituce určitými skupinami osob, které se v rámci své profese setkávají s prostitutí a zda vnímají zřízení sociální služby pro ženy, které provozují prostituci jako potřebné.

6.3. Výběr výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek byl vybrán metodou záměrného výběru. Miovský (2006, s. 135) tento výběr popisuje jako postup, kdy se cíleně vyhledávají účastníci podle jejich určitých vlastností, které se vztahují k naplnění cílů dané práce. Podle Pattony (1990, podle Miovský, 2006, s. 135) to tedy znamená, že na základě stanovených kritérií cíleně vyhledal pouze ty jedince, kteří soubor těchto kritérií splňují a současně byli také ochotní se do výzkumu zapojit. Kritériem výběru je tedy vybraná (určená) vlastnost nebo stav. Pro tuto diplomovou práci bylo zvoleno jedno kritérium a to kritérium: profese respondentů, díky které se setkávají a jsou v kontaktu s prostitutí. Toto kritérium bylo zvoleno se záměrem získat různorodý pohled na prostituci jako takovou v Olomouci a na potřebu nové sociální služby pro ženy provozující prostituci. Pro tento výzkum, který slouží jako podklad pro analýzu k vytvoření projektu, byly vytvořeny tři skupiny po třech respondentech dle profese. První skupinu výzkumného vzorku tvoří terénní sociální pracovníci, kteří sice primárně pracují s klienty, kteří užívají nealkoholové drogy, ale v rámci své práce se setkávají i s ženami, které provozují prostituci. Druhou výzkumnou skupinou respondentů tvoří veřejní činitelé konkrétně policisté, kteří se zabývají převážně násilnou kriminalitou, částečně i mravnostní. Třetí a poslední výzkumnou skupinou jsou samotné ženy, které provozují prostituci. Realizace sběru dat trvala jeden měsíc v závislosti na času respondentů.

6.4. Technika zjišťování

Jako technika zjišťování byla s ohledem na kvalitativní výzkum zvolena podle Hendla (2012, s. 164) hlavní skupina metod sběru dat v empirickém zkoumání kvalitativní dotazování. Dvě krajní formy dotazování představují na jedné straně dotazníky s pevně danou strukturou otázek a na straně druhé volné rozhovory, jejichž struktura není předem jasně dána. Pro potřebu získání dat od respondentů byla konkrétně zvolena technika kvalitativní polostrukturovaný rozhovor. Podle Miovského (2006, s. 159 - 160) se polostrukturovaný rozhovor nachází někde mezi dvěma extrémy, a to mezi strukturovanými rozhovory a nestrukturovanými. Tento typ rozhovoru má předem daný soubor otázek, ovšem jejich pořadí, volba slov a formulace může být pozměněna, případně může být určitá otázka respondentům objasněna. Hendl (2012, s. 174) dále doplňuje, že konkrétní otázky, které se zdají v určitém momentu nevhodné, mohou být dokonce i vynechány a naopak mohou být i otázky přidány, což je pro tento výzkum ideální. Pro polostrukturovaný rozhovor byly vytvořené následující základní témata:

Jak vnímáte prostituci v Olomouci v rámci své profese?

Jaké nástroje navrhuje ke zlepšení situace v oblasti prostituce v Olomouci?

Jak vnímáte případné založení nové sociální služby pro ženy, které provozují prostituci?

Jak by měla vypadat případná realizace nové sociální služby pro prostitutky v Olomouci a co by měla ženám nabízet?

Jaké vidíte úskalí při realizaci takovéto služby?

Jaké vidíte pozitiva při realizaci takovéto služby?

Při polostrukturovaném rozhovoru budou využity všechny základní otázky u respondentů ze skupin terénních sociálních pracovníků a veřejných činitelů. U skupiny respondentů, kterou tvoří, ženy provozující prostituci budou výše uvedené výzkumné otázky vynechány či přizpůsobeny případným okolnostem.

Tato technika byla dále zvolena z důvodu, že polostrukturovaný rozhovor je flexibilnější a volnější než strukturovaný, ovšem je také organizovanější a systematictější než nestrukturovaný rozhovor (Miovský, 2006, s. 161). Tato technika je přínosná k získání podmětového materiálu, což poslouží k podkladům sestavení návrhu projektu.

6.5. Metoda zpracování a analýza dat

Jako fixace kvalitativních dat byl využit audiozáznam jako podpora podchycení všech informací, kdyby nebyly všechny informace z nějakých důvodů zaznamenány na záznamový arch pro osobní údaje a na záznamový arch pro pozorování.

Pro potřebu této diplomové práce nebude nutná transkripce, což je doslovné převedení netextové povahy to textového povahy. Transkripce je sice důležitým krokem jak uvádí Miovský (2006, s. 207), ovšem zde není hlubší analýza tématu nutná. Volný přepis zjištěných dat bude následně editorován a redukován, tak aby text byl systematický a dalo se z něj vyčíst vše podstatné k vytvoření projektu.

Pro zpracování analýzy zjištěných dat využijeme podle Miovského (2006, s. 221) s ohledem na analýzu hloubkového rozhovoru metodu vytváření trsů, což je metoda, která slouží k seskupování a konceptualizaci určitých výroků do skupin dle určitého rozlišení. Tyto trsy by měly vznikat na základě vzájemné podobnosti mezi identifikovanými jednotkami. Tímto procesem vznikají obecnější, induktivně zformované kategorie, jejichž zařazení do určitého trsu je asociovaného s určitými opakujícími se znaky a určitými charakteristickým uspořádáním. Společným znakem může být například, když ve výrocích osob vyhledáváme takové pasáže, které se týkají úzce ohraničeného tématu, v případě diplomové práce jak je vnímána prostituce určitými skupinami osob, které se v rámci své profese setkávají se ženami, které provozují prostituci a zda vnímají realizaci nové sociální služby pro tyto ženy jako potřebné.

6.6. Předpokládané limity

Pouze u první skupiny respondentu a to konkrétně u sociálních terénních pracovníků nepředpokládám žádné limity při zjišťování, interpretaci a vhodného využití dat v rámci návrhu projektu.

Limity výzkumného šetření spatřuji ovšem při samotném zjišťování dat při rozhovorech s veřejnými činiteli, policisty, kteří se zabývají převážně násilnou kriminalitou, částečně i mravnostní. Již z předešlého zkoumání zda se prostituce v Olomouci vůbec vyskytuje, byly získány informace, že místní veřejní činitelé se oproti

terénním sociálním pracovníkům s prostitucí jako takovou, se v takové míře nesetkávají. Již tato situace nasvědčuje, že i další zjišťované informace nebudou příliš rozsáhlé.

Vyhledání vhodných respondentek do poslední skupiny bylo složitější než u dvou předchozích výzkumných skupin. Prvotní myšlenka sběru dat u poslední skupiny, byla zaměřena se na klientky terénních sociálních pracovníků nealkoholových drog. Při rozhovorech s terénními sociálními pracovníky ovšem bylo zjištěno, že většina jejich klientek, které provozují prostituci, se za "to" stydí a dokonce se domnívají, že "to" o nich terénní sociální pracovníci nevědí. Z důvodu zachování jejich anonymity a důvěry, které klientky mají k terénním sociálním pracovníkům, jsem se rozhodla pro alternativu, a to vyhledat ženy, které provozují prostituci v nočních kubech. Do prvního vytipovaného klubu bylo složitější se dostat přes ochranku klubu, do druhého nočního klubu jsem již měla možnost vstoupit do klubu a hovořit s ženami provozující prostituci, ovšem byla jsem omezena časem a i ženy nebyly příliš sdílné. Tento fakt by mohl být nepříznivý z hlediska kvantity pro podklad návrhu projektu na realizaci nové služby.

6.7. Interpretace výzkumných dat

V této části kapitoly budou následně interpretovány data z provedených rozhovorů s terénními sociálními pracovníky, veřejnými činiteli a se ženami provozující prostituci. U poslední skupiny respondentek se ovšem nepodařilo získat všechny potřebné informace, kvůli časové omezenosti pobytu v nočním klubu a menší spolupráce sexuálních pracovníků, kdy ovšem na druhé straně využily etický aspekt svobodu odmítnutí odpovědět. I tak získané data budou z určité části ku prospěchu k navržení projektu na realizaci nové sociální služby, pro tyto ženy.

6.7.1. Terénní sociální pracovníci

V Olomouci vnímá tato skupina respondentů prostituci jako velmi rozšířenou, ovšem není vnímána nijak negativně. V rámci veřejnosti ji vnímají ovšem špatně odhalitelnou. Olomouc není městem, kde by se tyto služby nabízely přímo na ulici a Olomoučané určitě nevidí sexuální pracovníci přímo v „akci“. Prostitutky vnímají jako velice skrytou cílovou skupinu. Tento fakt vnímají jako velké riziko, vznikají komplikace

s šíření nemocí, různých virů, nechtěné početí a újmy na zdraví. V Olomouci se o tomto tématu málo mluví, přitom by dle této skupiny respondentů určitě mělo. Pokud by terénní sociální pracovníci pojímali prostituci z pracovního hlediska, vnímají ji spíše z úhlu pohledu pracovníka při kontaktu s klientem. Konkrétně se tedy spíše zaměřují na bezpečnost, testování a podobně. Celá skupina respondentů se společně shodla na podobném vnímání prostituce v Olomouci tak, že nejsou odpůrci této profese, pokud je dobrovolná.

Jako nejlepší nástroje či prostředky pro zlepšení situace žen provozující prostituci v Olomouci vidí tato skupina respondentů v zřízení centra či programu, který by měl za cílovou skupinu, ty jedince, kteří se tímto povoláním živí. Vše by se ovšem mělo odvíjet od podrobného prozkoumání, jak rozsáhlý jev je prostituce v Olomouci. Všichni respondenti ze skupiny zároveň ovšem vnímají založení nové sociální služby pro ženy provozující prostituci jako potřebné. Pro zlepšení situace v této oblasti by rozhodně respondenti také uvítali větší informovanost veřejnosti, jak laické tak odborné, aby se toto odvěké řemeslo nechápalo jen negativně. Tedy jakási osvěta, podpora prostituce jako "normální" profese. Respondenti by celkově uvítali ke zlepšení situace větší nabídku zdravotních, sociálních i psychologických služeb, které by ženy mohly využívat. Dále byl uveden prostředek pro zlepšení situace zmapování situaci mezi školáky a vysokoškoláky, neboť v současné době jsou velmi oblíbené priváty, kde mají ženy možnost si přivydělat peníze na studium. Poslední prostředek ke zlepšení situace, který je vnímán jako důležitý i v Olomouci, je snížení represí ze strany policie ČR a státu.

Případná nová sociální služba pro ženy provozující prostituci by dle skupiny respondentů měla mít stálé zázemí. Mělo by to být takové místo, kam si ženy můžou přijít kdykoliv pro jakékoliv rady, tedy by se měl klást důraz v rámci nové služby na poradenství. Zaměstnanci této služby by měli být sociální pracovníci, psychologové, zdravotníci a terénní pracovníci, kteří by v terénu vyhledávali cílovou skupinu a nabízeli jim pomoc. Dále by měl mít své místo především gynekologický lékař, který by zprostředkoval gynekologické vyšetření a testy na virová onemocnění. Program pro tyto ženy by měl nabízet sociální, zdravotnickou, psychologickou a popřípadě i resocializační pomoc. Zapojit by se měly i drogové terénní programy, jelikož prostituce je v mnoha případech spojená s užíváním drog. Dále by se také nemělo zapomínat dle respondentů na to, že sexuální pracovnice jsou také matky, živí rodinu a starají se o ni. Tento fakt respondenty přivedl na myšlenky, že vznikla nova služba, by měla vytvářet nabídku jak pro samotné sexuální pracovnice, tak by měla zároveň i vytvářet program pro jejich děti. S

rodinou stránkou a osobním životem sexuálních pracovníků byla zmíněna i resocializace prostitutek. Zařízení pro tyto ženy by mělo nabízet takové aktivity, aby se ženy vrátily do běžné společnosti v našich kulturních podmínkách. Většina respondentů se také domnívá, že pokud by byla sociální služba podobně laděna jako Rozkoš bez rizika, bylo by to pro město Olomouc ideální. Tato organizace byla respondenty zmiňována jako příklad jediná a velmi často. Rozkoš bez rizika je organizace, které se léta věnuje této klientele i v Olomouci, ale podle této skupiny respondentů nepůsobí zde moc aktivně, proto by uvítali, aby v Olomouci fungovala služba, která se bude aktivně zabývat sociální prací s touto cílovou skupinou.

Jako hlavní úskalí vidí terénní sociální pracovníci ve finanční stránce, neboť díky zkušenostem ví, že v České republice není jednoduché, otevřít jakoukoliv novou sociální službu. Získat především finance a také odborníky, kteří by v programu pracovali, vidí respondenti jako hlavní překážky při realizaci takovéto služby. S finanční stránkou souvisí další velká překážka dle skupiny respondentů a to stigmatizace tohoto povolání. Hodně lidí chápe prostituci jako něco, co by v moderní společnosti nemělo mít místo, i když opak je pravdou. Tím, že sexuální pracovníci neodvádí daně ze svých příjmů, státu uniká spousta peněz, proto není ani pro stát a jeho orgány výhodné podporovat tento druh zaměstnání. Pokud se nezmění pohled společnosti a státu na toto povolání, překážek bude spousta. Služby pro sexuální pracovníci se mohou zdát proto zbytečné, protože přeci existuje spousta jiných legálních a „pocitivých“ zaměstnání, která mohou sexuální pracovníci vykonávat a ne to, že se budou prodávat. Další překážkou je dle respondentů to, že tato cílová skupina je v Olomouci velmi skrytá a je tedy obtížné k ní proniknout, získat si důvěru a navázat dlouhodobější spolupráci.

V případě nové sociální služby pro tuto cílovou skupinu žen vnímají respondenti jako pozitivum menší riziko nákazy, snížení výskytu pohlavně přenosných chorob, všeobecně bezpečnější sexuální služby, menší zdravotní rizika pro prostitutky a také klienty. Dále jako pozitivum bylo uvedeno snížení negativních sociálních dopadů, jak pro sexuální pracovníci, tak pro jejich děti a blízké osoby. Zároveň i skupina respondentů zmiňuje snížení stigmatizace tohoto povolání či postupné začleňování jedinců do společnosti. Otevření dialogu pro to, aby prostitute začala vnímat jako každé jiné povolání a tedy i lepší informovanost veřejnosti.

6.7.2. Veřejní činitelé

Při statistickém posouzení celkového objemu kriminality (v Olomouci za rok 2013 celkem cca 6500 trestných činů) je pouze zanedbatelná část kvalifikována jako trestné činy s mravnostním podtextem a tudíž zaujímá statisticky zcela bezvýznamné místo. Z tohoto malého počtu trestných činů s mravnostním podtextem (cca 30 případů za rok, např. znásilnění, pohlavní zneužívání apod.) je spácháno mezi osobami blízkými, tedy rovněž mimo okruh zkoumané problematiky v této práci.

Na výše uvedeném příkladě chce jeden s veřejných činitelů poukázat na to, že prostituce z hlediska represivního orgánu není vnímána jako závažný problém, s přímými důsledky trestněprávní odpovědnosti v oblasti prostituce se setkávají např. u trestných činů kvalifikovaných jako kuplířství nebo obchodování s lidmi, přičemž těchto trestných činů je evidováno skutečně málo, v řádu jednotek za poslední roky. Na tomto faktu, že prostituce není vnímána, jako závažný problém v Olomouci se shodli všichni tři respondenti v této zkoumané skupině. Zároveň také podali informace, že se v rámci profese s pouliční prostitucí nesetkávají a ani ji nezaznamenali.

Následné interpretace dat již budou souviset s faktem, že veřejní činitelé nevnímají prostituci v Olomouci jako závažný problém, se kterým by se mělo nějakým způsobem pracovat. Pro zlepšení situace v oblasti prostituce v Olomouci ani jeden z respondentů z této skupiny nevyslovil žádný návrh prostředků či nástrojů na zlepšení a ani jeden z respondentů nevnímá realizaci nové sociální služby pro ženy provozující prostituci jako potřebnou.

To jak by měla vypadat sociální služba pro ženy provozující prostituci, se veřejní činitelé také shodli. Celá skupina respondentů nemá představu, jak by měla taková služba v Olomouci fungovat a co by měla nabízet. Celkově nemají ani představu jak řešit tuto problematiku v rámci sociální služby.

Překážky při realizaci sociální služby vidí veřejní činitelé v nezájmu olomouckých prostitutek o takovou službu. Další překážky vidí v neexistenci většího množství prostitutek, tudíž nenaplnění kapacity služby klientkami.

Pozitiva při realizaci nové sociální služby tato skupina respondentů nevedla žádné, většinou s odkazem na nepotřebu takového zařízení.

6.7.3. Ženy provozující prostituci

To jak vnímají sexuální pracovnice samotnou prostituci, se vyjádřila pouze jedna respondentka. Vnímá ji jako jakoukoliv jinou profesi, i když zmínila, kdyby byla možnost získat zaměstnání s podobným finančním ohodnocením, tak by neváhala tuto profesi opustit.

Všechny respondentky ze skupiny by zřejmě novou sociální službu využily a vnímají ji pro ně samotné jako potřebnou, už jen z hlediska, aby si mohly s někým jiným než se svými kolegyněmi nezávazně pohovořit o své profesi a o všem kolem, co s její profesí souvisí a to beze strachu a studu.

Pro všechny respondentky bylo primární, aby sociální služba byla anonymní, aby nemusely podávat osobní údaje a mohly do zařízení docházet, dle potřeby, tedy jakási nízkoprahovost. Pro dvě respondentky z této skupiny bylo dále důležité, aby služba byla umístěna v takovém prostředí, aby se nemusely bát či stydět navštěvovat službu z obavy, aby je například neviděli jejich známí či rodina, jak vstupují do zařízení. V rámci služby si představovaly především zdravotnickou, poradenskou a psychologickou pomoc a taky jen tak si "pokecat u kávy".

To jaké vidí respondentky úskalí při realizaci této služby, zmínila celá skupina žen, že si nemyslí, že by se někdo o ně mohl zajímat, natož aby se financovala nějaká služba pro prostitutky. Finance a stigmatizace prostitutek se jeví tedy jako hlavní úskalí.

Klady samotné existence sociální služby jako takové nedokázala celá skupina žen zmínit. Uvedeno bylo pouze jednou respondentkou, že by se cítila lépe jako osoba, když by tímto způsobem o ní či o všechny prostitutky jevil zájem.

6.8. Návrh na zlepšení

Z výše uvedených interpretovaných dat vyplývá, že prostituce se v Olomouci vyskytuje, ovšem ve velmi skryté formě a ne ve známé pouliční formě, která je veřejnosti viditelnější. To že veřejní činitelé prostituci v Olomouci nezaznamenali a nevnímají ji jako problém, vyplývá z faktu, že se zřídka dostanou do prostředí, kde se prostituce vyskytuje a s celkovou problematikou zřejmě neumí pracovat. Prostituce sociálními terénními pracovníky není vnímána nijak negativně, ovšem je vnímána jako fenomén, se kterým by

se mělo určitými nástroji pracovat. O tom jak vnímají svou profesí sexuální pracovnice, se podařilo získat informaci pouze od jedné respondentky, a to že prostituci vnímá jako zaměstnání. Skupina veřejných činitelů se shodla na tom, že v Olomouci není potřeba realizovat sociální službu pro sexuální pracovnice, naopak skupiny respondentů terénních sociálních pracovníků a sexuálních pracovníků realizaci takovéto služby vítají a vnímají ji jako potřebnou a užitečnou.

Z výše získaných výzkumných dat na výzkumné otázky (jak je vnímána prostituce v Olomouci určitými skupinami, které se v rámci své profese setkávají s prostitucí jako takovou a zda vnímají tyto skupiny respondentů zřízení nové sociální služby pro prostitutky v Olomouci jako potřebné), navrhuji zlepšení situace v Olomouci v podobě projektu na novou sociální službu pro ženy provozující prostituci. Ideální situací by byla realizace sociální služby pod zaštitěním dobře fungující organizace například Rozkoš bez rizika, která z části v Olomouckém kraji působí nebo jako nová sociální služba o.p.s. Podané ruce, která má pevné zázemí v Olomouci a věnuje se převážně psychopatologickým jevům ve společnosti. V následující kapitole bude uveden návrh projektu na novou sociální službu v rámci existující organizace pro ženy provozující prostituci v Olomouci.

7. Projekt

Poslední kapitola této diplomové práce se bude věnovat zlepšení situace žen, které provozují prostituci v Olomouci, konkrétně se bude jednat o navržení projektu nové sociální služby pro tyto ženy v rámci existující organizace. Projektem se rozumí dle standardní definice, kterou zmiňuje (Chvalovský, 2005, s. 17) jedinečná množina koordinovaných aktivit s vymezenými počátečními a koncovými body a realizována jednotlivcem či organizací s cílem dosáhnout specifických cílů v rámci definovaného časového rozvrhu, nákladů a výkonných parametrů. Zjednodušeně řečeno je projekt podle Bartošové, Bartoše a Ponikelského (2012, s. 24 - 25) plánovaná a časově omezená aktivita, která má jasně definovaný cíl, kterým je nový produkt či služba. Projekt je úspěšný, pokud výstupy naplnily cíle a záměr projektu byl naplněn s nepřekročenými zdroji. Projekt by měl přinést pozitivní změnu v rovině národa, instituce, komunity či organizace, v případě této diplomové práce pozitivní změnu v životě žen provozujících prostituci v Olomouci. Jako nejvhodnější organizace v rámci realizace projektu byla zvolena společnost Podané ruce o.p.s., jelikož pomáhá lidem v Olomouci, kteří se svými životními příběhy podobají ženám provozujícím prostituci. Pro navržení projektu byl využit níže následující projektový cyklus, který je inspirován publikací Rady Evropy a Evropské komise a publikací Dana Marka a Tomáše Kantora pod názvem Příprava a řízení projektů strukturálních fondů EU.

7.1. Přípravná fáze projektu nové sociální služby pro ženy provozující prostituci

Individuální projekt regionálního charakteru se soustřeďuje na realizaci nové sociální služby, která se bude zaměřovat na podporu sociálního začleňování žen provozujících prostituci v Olomouckém kraji. Potřebnost nové sociální služby vyplývá z výzkumného šetření mezi ženami provozující prostituci, terénními sociálními pracovníky a veřejnými činiteli v Olomouci. Tento projekt je výjimečným tím, že v této oblasti efektivně nepůsobí žádná organizace, která se zaměřuje na tyto ženy. Hlavním cílem projektu bude prostřednictvím terénní sociální práce a ambulantní pomoci předcházet a pomáhat řešit dlouhodobé problémy prostitutek, jako jsou zdravotní komplikace a šíření infekčních chorob, nezaměstnanost, nedostatečná kvalifikace, závislost na alkoholu a návykových

látkách, trestná činnost, rodinné záležitosti a další problémy související s prostitucí. Dalším cílem projektu bude změna ve vnímání žen provozujících prostituci většinovou společností. Výsledkem projektu by měla být pozitivní změna situace žen provozujících prostituci, jejich snadnější integrace na případný trh práce, snížení počtu rizikových jevů, snížení bariér při sociálním začleňování a pozitivní změna ve vnímání prostituce většinovou společností. Aktivity projektu k naplnění cílů budou provázány s dalšími individuálními projekty Olomouckého kraje zaměřenými na oblast sociální prevence. Nová služba a zkušenost s její realizací bude prezentována na konferenci, která bude součástí realizace projektu. V popisu aktivit v projektové žádosti bude popsán způsob, jak bude dále udržován kontakt s klientkami po ukončení intervence či následného zařazení do nového pracovního trhu.

7.1.1. Představení komunity

Představení komunity viz kapitola 1.1. Formy ženské prostituce, 1.2. Typologie prostitutek, 2.6. Současná situace ženské prostituce v Olomouci, 4.2. Obchod se ženami v České republice.

7.1.2. Priority a hodnoty organizace dle Rady Evropy a Evropské komise

Autonomie a podpora nezávislosti žen provozujících prostituci je hlavní hodnotou budoucí nové sociální služby. Každá žena by se měla rozhodnout, zda a do jaké míry chce pomoci se svými problémy od organizace, zároveň by měla za svůj život nést i zodpovědnost.

Další hodnoty či priority organizace poukazují na to, že ženy by neměly být pouze spotřebitelé projektu, ale i těmi, které projekt utvářejí. Tedy jakási participace těchto žen.

Hodnoty partnerství a spolupráce úzce navazují na předešlé hodnoty. Mezi klientky a pracovníky sociální služby by měl být určitý vztah, který povede k tvárné a kreativní spolupráce.

Hodnota sociálního začleňování zde hraje důležitou roli v případě, kdy ženy podstoupí resocializace v rámci aktivit sociální služby, ale i pokud chtějí zůstat při svém stávajícím "zaměstnání".

Každá klientka bude v jiné životní situaci, bude mít jiný pohled na své povolání a bude mít i jiné potřeby, proto zde existují hodnoty organizace jako respektování potřeb a individuální přístup.

Nediskriminace jako hodnota zde hraje roli ve smyslu většinové společnosti a jejich vnímání prostitutek. Toto vnímání je zapříčiněno stigmatizací tohoto povolání.

Hodnota komplexnost je vnímána organizací tak, že má interdisciplinární charakter. Nabízí služby preventivní, zdravotní, poradenské, terapeutické, sociální, vzdělávací a aktivity na podporu vztahu klientek a jejich dětí.

I když organizace nabízí řadu služeb klientkám, měla by zde hrát roli i hodnota provázanosti. Organizace bude úzce provázána s krajskými pobočkami Úřadu práce, zdravotnickou péčí konkrétně s gynekologickým lékařem apod.

Jak u sociální práce s ostatními cílovými skupinami, tak i u této je důležitá hodnota solidarity. Každý člověk se může dostat do životní situace (a tyto ženy se do ní dostaly), kterou z různých důvodů nezvládá a zde by mělo platit pravidlo potřební potřebným.

V oblasti prostituce, kdy organizace podporuje a pomáhá ženám, které prostituci provozují, je důležitou hodnotou rovnost mužů a žen. Jelikož často jsou právě tyto ženy muži vykořisťovány, zneužívány a ponižovány.

7.2. Plánování projektu nové sociální služby pro ženy provozující prostituci

Plánování je velmi důležitou aktivitou, které je potřeba věnovat dostatečné množství času. Tato fáze projektu je zásadní pro úspěšnou realizaci nové sociální služby pro ženy provozující prostituci v Olomouci. Podcenění by pak bylo příčinou velké části neúspěchů (Chvalovský, 2005, s. 23).

7.2.1. SWOT Analýza

Potřebná data k vytvoření SWOT Analýzy byly získány z rozhovorů, které byly provedeny s terénními sociálními pracovníky, veřejnými činiteli a ženami provozující prostituci.

Tab. č. 1: SWOT Analýza

Externí faktory	Silné stránky (strengths)	Slabé stránky (weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> - nízká aktivita NNO v oblasti prostituce v Olomouci (nízká konkurence) - potřebnost sociální služby z pohledu potencionálních klientek - potřebnost sociální služby z pohledu terénních sociálních pracovníků - možnost spolupráce s o.p.s. Podané Ruce a organizací Rozkoš bez rizika - spolupráce a zájem terénních sociálních pracovníků 	<ul style="list-style-type: none"> - finance - nedostatek odborníků v oblasti prostituce v Olomouci - nepotřebnost nové sociální služby z pohledu veřejných činitelů
Interní faktory	Příležitosti (opportunities)	Hrozby (threats)
	<ul style="list-style-type: none"> - bezpečnější sexuální služby - prevence zdravotních rizik - obecné zlepšení situace žen a jejich rodin - změna ve vnímání veřejností - zmenšení stigmatizace žen - začlenění žen do většinové společnosti - uplatnění žen na jiném trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> - stigmatizace cílové skupiny - legislativní změny v oblasti prostituce - vnímání veřejnosti

Zdroj: vlastní zpracování

7.2.2. Logický rámeček

V rámci přípravy a řízení tohoto projektu je vhodné využít logický rámeček, který umožňuje identifikovat a analyzovat problémy a současně definovat cíle a stanovit konkrétní aktivity jejich řešení. Podstata této metody je založena na principu, že základní parametry tohoto projektu jsou vzájemně provázány (Bartošová, Bartoš, Ponikelský, 2012, s. 78). Níže uvedená tabulka vymezuje konkrétní cíl projektového záměru, definuje jednotlivé klíčové aktivity, jejich vzájemné vazby, konkrétní výstupy projektu a zdroje jejich ověření.

Tab. č. 2: Logický rámec

	Popis jednotlivých úrovní projektu	Objektivně ověřitelné ukazatelé	Zdroje ověření	Předpoklady/rizika
Záměr	Vytvoření a realizace nové sociální služby na podporu a sociálního začleňování žen provozujících prostituci v Olomouci.	Jak a v jaké míře změnila nová sociální služba životy žen provozujících prostituci v Olomouci a v jaké míře se podařilo jejich sociální začlenění do společnosti.	Dotazníky, rozhovory.	
Cíle	Předcházet a pomáhat řešit problémy žen provozujících prostituci v Olomouci. Sociální začlenění žen provozujících prostituci v Olomouci. Změna ve vnímání prostitute většinovou společností v Olomouci. Posílení pracovní integrace žen, které chtějí vystoupit ze sexbusinessu.	Aktivita v rámci nové sociální služby. Přednášky, semináře, konference a diskuze. Statistiky ÚP.	Průběžné hodnocení klientek, rozhovory, dotazníky, pozorování, vlastní projekt.	Zájem o danou problematiku, volné pracovní síly, podpora a spolupráce dalších organizací, potřebnost sociální služby potencionálními klientkami a terénních sociální pracovníků/stigmatizace prostitute, negativní vnímání prostitute, nepotřebnost nové sociální služby z pohledu veřejných činitelů.
Výstupy	Ženy budou za pomoci nové sociální služby schopny řešit své problémy a postupem určitého období budou sociálně začleňovány do většinové společnosti. Většinová společnost postupem určitého období změnila své vnímání prostitute, které je zapříčiněno stigmatizací prostitute. Ženy, které již nechtějí působit v sexbusinessu budou v rámci jednotlivých aktivit resocializace postupně integrovány na nový pracovní trh.	V jaké míře se podařilo předcházet problémům/vyřešit problémy žen provozujících prostituci. Jaký počet žen ze sexbusinessu se podařilo sociálně začlenit do většinové společnosti v Olomouci. V jaké míře se změnil pohled většinové společnosti na ženy pracující v sexbusinessu. V jaké míře byla realizována integrace žen na pracovním trhu.	Průběžné hodnocení klientek, uzavřené smlouvy s klientkami, individuální plánování; rozhovory, dotazníky s klientkami/odbornou i neodbornou veřejností; vzájemné pozorování, vlastní projekt.	Potřebnost sociální služby, vytvoření kvalitního týmu, spolupráce s organizacemi zabývající se sociálním vyloučením osob a prostitucí/Předsudky a stereotypy, delší doba čekání na vhodné výzvy donátorů, výběr dodavatelů služeb, politika v oblasti prostitute, přijetí a pochopení sociální služby veřejností.
Aktivita	Terénní sociální práce, preventivní program, psychosociální poradenství, resocializační program, podpora vztahu žen a jejich dětí.	Prostředky v rámci ESF, MPS, MZ, Olomouckého kraje, firemní a individuální dárci.	Rozpočet, časový rámec aktivit.	Výběr kvalitních pracovníků a odborníků, velký potenciál sociálních pracovníků, potřebnost sociální služby/Zajištění finančních zdrojů.
				Průběh realizace projektu v rámci podpory organizací zabývajících se prostitucí a sociálním vyloučením, velká škála možností financování.

Zdroj: vlastní zpracování

7.2.3. Strategie a metodologie tvorby projektu

Při plánování projektu nové sociální služby je nutné si určit jasnou strategii a metodologii, kterou aplikujeme při následné realizaci. V rámci tohoto projektu uplatníme metodologii sociální politiky (metodologii sociální politiky podrobně popisuje Igor Tomeš ve své publikaci Úvod do teorie a metodologie sociální politiky z roku 2010) pomocí níž dosáhneme určených cílů projektů. Aktivity budou vytvořeny určeným způsobem tak, aby vedly k naplnění cílů projektu. Tyto aktivity jsou jednotlivé programy sociální služby, které naplní cíl pomoci předcházet a pomáhat řešit dlouhodobé problémy prostitutek, jako jsou zdravotní komplikace a šíření infekčních chorob, nezaměstnanost, nedostatečná kvalifikace, závislost na alkoholu a návykových látkách, trestná činnost, rodinné záležitosti a další problémy související s prostitucí. Dalším cílem bude změna ve vnímání žen provozujících prostituci většinovou společností. Aktivity/programy k naplnění tohoto cíle jsou terénní sociální práce, preventivní program, psychosociální poradenství, resocializační program, podpora vztahu žen a jejich dětí. Jednotlivé dílčí aktivity těchto programů budou rozepsány v návrhu projektu. Metodologie je určena dostupnými prostředky, zkušenostmi a znalostmi organizace a nositelů projektu, filozofií a hodnotami organizace a projektu, které jsou již výše zmíněné, viz kapitola 7.1.3. Metodologie je dále určena kalendářem a časem, typem veřejného a sociálního prostředí, na které se zaměřujeme a přístupy k ženám provozujícím prostituci, vzdělání a projektu. Strategie a metodologie bude sdílena všemi zúčastněnými v projektu. Nejvýznamnějšími prvky v metodologii je souvislost, soudržnost a efektivnost.

V rámci projektu bude využit přístup řízení koordinátorem. V rámci řízení projektu koordinátorem se vyžaduje formálně ustanovit vedoucího projektu. Funkce koordinátora i ostatních pracovníků může být kumulována s výkonem i jiné funkce. Setkávání týmu bude svoláváno dle potřeb projektu koordinátorem a na těchto setkáních se bude kontrolovat plnění úkolů pracovníků, které byly předem koordinátorem přiděleny. Dále se na těchto setkáních bude určovat další postup a úkoly.

7.2.4. Financování a rozpočet projektu

Financování tohoto projektu bude realizováno v rámci ESF OP Zaměstnanost 2014 - 2020, Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost - oblast podpory: Podpora sociální integrace a sociálních služeb, Operační program Rozvoj lidských zdrojů - oblast podpory: Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Olomouckého kraje, firemních dárců (například firmy zabývající výrobou lubrigačních gelů, prezervativů či dámských hygienických potřeb) a individuálních dárců. Počáteční i následné financování projektu bude realizováno na základě organizací vypracovaného fundraisingového plánu, který bude korespondovat s marketingovým plánem i s PR stránkou organizace. Opomenuta nesmí být ani podmínka doplňkovosti. Projekt bude tedy zčásti hrazen finančními prostředky z fondů EU, část prostředků dodá stát (MPSV, MZ) a zčásti budou nutné vlastní zdroje organizace. Vlastní zdroje by mohly být zabezpečeny zpoplatněním některých nadstandardních služeb pro klientky, zpoplatnění seminářů pro širší veřejnost, pořádání benefičních akcí apod. Zároveň by byl vytvořen prostor i pro samotné klientky, které by se mohly angažovat v tvorbě. Odhadovaná struktura příjmů dle jednotlivých donátorů by mohla být následující: 65% financí na realizaci projektu by poskytly fondy EU, 17% státní a veřejné rozpočty, 10% firemní a individuální dárci a 8% vlastní zdroje sociální služby. V případě nedostačujících financí z EU lze zvažovat alternativu získání prostředků v rámci Norských fondů či Komunitárních programů v ČR.

Pro tento projekt je vhodné zvolit programový rozpočet, který je pro tento typ projektu nejvhodnější a také nejpoužívanějším typem rozpočtu v této oblasti. Programový rozpočet ukazuje nákladovou náročnost jednotlivých činností, aktivit, projektů či programů dané nevládní organizace a též zdroje krytí těchto nákladů. Tento rozpočet zachycuje náklady a výnosy pro rozpočtovaný rok bez ohledu na skutečný tok financí a zároveň navazuje na plánovanou krátkodobou výsledovku. Přehlednost rozpočtu je základním požadavkem. Struktura nákladů a výnosů se stanoví v souladu s účetními výkazy a účetní evidencí. Rozpočet je vytvořen výhradně na základě plánu činností na plánované období. Náklady jsou odvozeny z úrovně mezd v regionu, z předpokladu spotřeby energie v obdobných zařízeních apod. Organizace neplánuje vytvořit zisk, proto se náklady rovnají výnosům, jedná se tedy zároveň i o vyrovnaný rozpočet (Šedivý, Medlíková, 2011, s. 85).

Rozpočet se skládá z výdajů, nákladů a příjmů, zdrojů získaných na projekt. Rozpočet by měl být vždy vyrovnaný. Pokud by rozpočet dosáhl záporných čísel, znamená

to, že nejsou peníze na financování projektu a naopak nesmí být ani v kladných číslech, protože tyto projekty nevytvářejí zisk. Zpracování rozpočtu je velmi komplikované, zvláště u dlouhodobějších projektů se jedná pouze o přibližná čísla, ovšem tato čísla jsou důležitá, neboť podávají představu o reálnosti a rozsahu projektu (Marek, Kantor, 2009, s. 115).

Tab. č. 3: Rozpočet projektu

Rozpočet projektu (1 rok)	Náklady projektu			Celkové náklady projektu (v CZK) (výdaje)	Z prostředků donátorů (příjmy)
Druh výdajů	Jednotka	Počet jednotek	Jednotková cena (v CZK)		
1. Osobní náklady (mzdové náklady včetně zákonných odvodů na zdravotní a sociální pojištění)					
1.1 Management projektu	měsíc	12	30 000	360 000	
1.2 Sociální pracovník	měsíc	12	20 000	240 000	
1.3 Sociální pracovník	měsíc	12	20 000	240 000	
1.4 Terénní sociální pracovník	měsíc	12	18 500	222 000	
1.5 Terénní pracovník	měsíc	12	15 000	180 000	
1.6 Administrativní personál	měsíc	12	10 000	120 000	
Osobní náklady - mezisoučet				1 362 000	1 362 000
2. Cestovní náklady					
2.1 Cestovné v rámci kraje	měsíc	12	2 000	24 000	
2.2 Místní hromadná doprava	měsíc	12	700	8 400	
Cestovní náklady - mezisoučet				32 400	32 400
3. Zařízení a vybavení (pouze plně pro účely projektu)					
3.1 Dlouhodobý nehmotný majetek (operační systém, kancelářský balík)	kus			10 000	
3.2 Dlouhodobý hmotný majetek (sestava stolní PC, multifunkční vybavení, mobilní telefon, nábytek)	kus			150 000	
3.3 Spotřební materiál (kancelářské potřeby)	kus			7 000	
Zařízení a vybavení - mezisoučet				167 000	167 000
4. Subdodávky					
4.1 Energie (elektrina, vodné, stočné, plyn)	měsíc	12	4 000	48 000	
4.2 Nájemné	měsíc	12	5 000	60 000	
4.3 Ostatní služby (telefon, internet, poštovné)	měsíc	12	1 500	18 000	
4.4 Jiné ostatní služby statní (náklady na konference, semináře, další vzdělávání, propagace služby)				150 000	
Subdodávky - mezisoučet				276 000	276 000
5. Přímá podpora cílové skupině					
5.1 Preventivní program (konference, přednášky, diskuze, brožury, letáčky)				200 000	
5.2 Terénní program (kondomy, lubrigační gely, zdravotní testy)				400 000	
5.3 Resocializační program	klientka	25	8 000	200 000	
5.4 Program na podporu vztahu (dětský koutek, pomůcky na aktivity)				150 000	
Přímá podpora cílovým skupinám - mezisoučet				950 000	950 000
10. Celkem				2 787 400	2 787 400

Zdroj: vlastní zpracování

7.2.5. Návrh projektu

Návrh projektu je stručně psaná forma projektu, kterou vyžaduje každý, kdo poskytuje finanční prostředky na projekt. Formy se odlišují většinou jen v pár větech, které co nejpřesněji obsahují informace o projektu, jeho záměrech a cílech. Následující forma odpovídá formuláři v programu Benefit7.

Identifikace projektu

Žadatel projektu: Společnost Podané ruce o.p.s., Vídeňská 225/3, 639 00 Brno

Název projektu: Podpora žen v sexbusinessu v Olomouckém kraji

Typ projektu: neinvestiční, rozvoj lidských zdrojů

Typ aktivity: vznik nové sociální služby

Doba trvání: do období nepotřebnosti sociální služby klientkami

Místo konání: Olomouc, Česká republika

Vztah k obecným cílům programu: aktivní podpora žen provozující prostituci v naplnění jejich potřeb, zapojení do většinové společnosti a změnit vnímání většinové společnosti o problematice prostituce.

Hlavní téma aktivity: sociální začleňování žen provozující prostituci do společnosti

Popis projektu

Projekt je zaměřen na realizaci nové sociální služby, která bude poskytovat podporu a pomoc při sociálním začleňování žen provozující prostituci v Olomouckém kraji. Potřebnost nové sociální služby vyplývá z výzkumného šetření mezi ženami provozující prostituci, terénními sociálními pracovníky a veřejnými činiteli v Olomouci. Hlavním cílem projektu bude prostřednictvím terénní sociální práce a ambulantní pomoci předcházet a pomáhat řešit dlouhodobé problémy prostitutek, jako jsou zdravotní komplikace a šíření infekčních chorob, nezaměstnanost, nedostatečná kvalifikace, závislost na alkoholu a návykových látkách, trestná činnost, rodinné záležitosti a další problémy související s prostitucí. Dalším cílem bude změna ve vnímání žen provozující prostituci většinovou společností. Výsledkem projektu by měla pak být pozitivní změna situace žen provozující prostituci, jejich snadnější integrace na případný nový trh práce, snížení počtu rizikových jevů, snížení bariér při sociálním začleňování a pozitivní změna ve vnímání prostituce většinovou společností. Na aktivitách projektu se budou aktivně podílet kvalifikovaní sociální pracovníci, terénní pracovníci a koordinátor projektu. Dále se bude v

rámci projektu spolupracovat s odborníky v dané problematice, zdravotníky, ÚP a dalšími institucemi.

Popis cílové skupiny projektu

Cílovou skupinou projektu jsou ženy, které provozují jakoukoliv formu prostituce, ženy, které chtějí vystoupit ze sexbussinesu a ženy, které se staly obětmi obchodu s lidmi. Tato skupina žen je specifická tím, že spojuje několik okruhů problémů. Jedná se převážně o ženy bez pracovních návyků a sociálních vazeb, s nízkým vzděláním, bez předchozích pracovních zkušeností či bez domova, závislé na alkoholu a tvrdých drogách a o ženy romského původu. Tyto skutečnosti jim výrazně snižují možnost zařazení se do společnosti a případný trh práce. V rámci projektu se bude pracovat s cílovou skupinou žen, které chtějí vystoupit ze sexbussinesu, ale i těmi které v něm chtějí zůstat. Podpora a pomoc nové sociální služby či následný nový pracovní proces a jejich následné výsledky pomůžou ženám, aby mohly žít spolu s jejich rodinami plnohodnotný život.

Klíčové aktivity

1. Preventivní program

Preventivní program bude obnášet pořádání přednášek i seminářů na téma prostituce na středních a vysokých školách a pro odbornou i neobornou veřejnost. S osvětou bude souviset i tvorba a šíření informačních materiálů o zdravotních rizicích nechráněného sexu a pohlavních chorobách.

2. Terénní sociální práce

V rámci terénní sociální práce je kladen důraz na prevenci. Je prováděno rozdávání kondomů, lubrigačních gelů a brožur o organizaci a jejich dalších nabízených služeb pro prostitutky. Dále bude terénní sociální služba zaměřená i na testování HIV, syfilidu a žloutenky typu C. Terénní práce se soustředí na práci v erotických klubech a v prostředí pouliční prostituce v Olomouckém kraji. Zároveň se i zaměří na vyhledávání privátní prostituce.

3. Psychosociální poradenství

Psychosociální poradenství spočívá především ve zprostředkování kontaktů na odborné lékaře, ale i pomoci a asistenci při jednání s úřady a dalšími institucemi.

4. Resocializační program

Na psychosociální poradenství bude navazovat tzv. resocializační program ženám, které budou chtít vystoupit ze sexbussinesu. Aplikovanými aktivitami by se mělo dosáhnout uplatnění žen na pracovním trhu. Ženy poznají své přednosti a omezení: pracovní diagnostika. Ženy budou individuálně pracovat na svojí motivaci a zaměstnatelnosti (kde a jakým způsobem se uplatnit, získají orientaci v pracovněprávní problematice: motivačně vzdělávací kurz (tvorba životopisů, komunikační kurz, počítačový kurz). Ženy se vzdělávají/rekvalifikují v konkrétním oboru: příprava pro zaměstnání. Integrace žen do nových pracovních míst. Resocializační program bude realizován za pomoci ÚP.

5. Podpora žen s dětmi

Snaha organizace o obnovu fungujících vztahů mezi prostitutkami a jejich dětmi, asistence při jejich výchově a péči o ně.

Řízení rizika

Jako klíčové rizikové faktory lze identifikovat dlouhodobé finanční zajištění sociální služby a možné nepochopení společnosti v realizaci sociální služby pro ženy v sexbussinesu. První faktor se jeví jako závažný v závislosti na vývoji politiky. Opatření či snížení rizika se bude realizovat kvalitním managementem v oblasti projektování, získávání grantů, dotací atd. Závažnost druhého faktoru se rozpozná až při realizaci samotné služby. Opatřením či snížením rizika bude samotný preventivní program, kdy se v rámci projektu budou realizovat přednášky a diskuze na téma prostituce.

Realizační tým

V rámci projektu bude vybudován kvalitní projektový tým, který bude zabezpečovat klíčové aktivity a jeho výkon bude hrazen z rozpočtu. Podrobnou strukturu realizačního týmu znázorňuje následující tabulka.

Tab. č. 4: Struktura realizačního týmu

Funkce	Úvazek v projektu	Pracovní poměr	Hrubá mzda	Sociální a zdravotní pojištění	Mzda za 1 měsíc celkem	Počet jednotek	Mzda celkem pro 1 rok trvání projektu
Koordinátor projektu/vedoucí	1	PP	30 000 Kč	3 300 Kč	22 170 Kč	12	266 040 Kč
Sociální pracovník	1	PP	20 000 Kč	2 200 Kč	15 470 Kč	12	185 640 Kč
Sociální pracovník	1	PP	20 000 Kč	2 200 Kč	15 470 Kč	12	185 640 Kč
Terénní sociální pracovník	1	PP	18 500 Kč	2 035 Kč	14 464 Kč	12	173 568 Kč
Terénní pracovník	1	PP	15 000 Kč	1 650 Kč	12 120 Kč	12	145 440 Kč
Administrativní pracovník	0,5	DPČ	10 000 Kč	1 100 Kč	8 900 Kč	12	106 800 Kč
						Součet:	1 063 128 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pracovní náplň jednotlivých pozic v závislosti na klíčových aktivitách projektu:

Koordinátor projektu/vedoucí sociální služby: řízení projektu, získávání financí, odpovědnost za chod sociální služby, řízení a vedení zaměstnanců, tvorba standardů kvality, příprava a realizace konferencí a zajišťování publicity projektu.

Sociální pracovník: psychosociální poradenství, tvorba standardů kvality, realizace přednášek a diskuzí, podílení se na přípravě a realizaci konference, vytváření aktivit na podporu žen s dětmi.

Sociální pracovník: vedení resocializačního programu, tvorba standardů kvality, realizace přednášek a diskuzí, podílení se na přípravě a realizaci konference, vytváření aktivit na podporu žen s dětmi.

Terénní sociální pracovník: přímá sociální práce s klientkami v terénu, tvorba standardů kvality, realizace přednášek a diskuzí, podílení se na přípravě a realizaci konference, osobní asistence při výchově a péči dětí klientek.

Terénní pracovník: vyhledávání potencionálních klientek, přímá sociální práce s klientkami v terénu, tvorba standardů kvality, osobní asistence při výchově a péči dětí klientek.

Administrativní pracovník: podílení se na získávání financí, vedení účetnictví, vyplácení mezd, vyplácení prostředků na chod sociální služby.

Horizontální témata

Projekt plně respektuje témata jako rovné příležitosti a udržitelný rozvoj. Projekt svými klíčovými aktivitami (terénní sociální práce, psychosociální poradenství, resocializační program a podpora žen při péči a výchově jejich dětí) přispěje ke začlenění osob ohrožených sociálním vyloučením konkrétně žen provozující prostituci do společnosti. Projekt přispěje ke zvýšení prevence sociálně patologických jevů v rámci preventivního programu. Projekt v rámci tohoto programu dále přispěje ke zvýšení povědomí veřejnosti o problematice prostituce týkající se zároveň i rovných příležitostí žen a mužů, diskriminace a sociálního vyloučení. Zvýšení informovanosti, aktivity a osvětové akce preventivního programu povedou k diskusi o potírání diskriminace na základě pohlaví, rasy, náboženského vyznání, zdravotního postižení, sexuální orientace, obtížné životní situace, kde patří i prostituce. Publicita projektu, která reflektuje princip rovných příležitostí a specifické potřeby této cílové skupiny, bude zajištěna v rámci webu, brožur a letáků a oslovování žen provozující prostituci v rámci terénní. Realizace projektu je konzultována se zástupkyněmi ze sexbussinesu a výstupy projektu budou vyhovovat potřebám těchto žen. Nová sociální služba a její aktivity přispějí ke zlepšení přístupu žen k dalšímu celoživotnímu vzdělávání a případné pracovní rekvalifikace. Realizace projektu nebude mít negativní vliv na téma udržitelný rozvoj. Nová sociální služba bude své aktivity provádět tak, aby nedošlo k ohrožení životního prostředí, a bude zohledňovat dopady a efekty aktivity sociální služby na budoucí generace.

Monitorovací ukazatelé

V rámci monitorovacích ukazatelů se bude brát v úvahu rozpočet, klíčové aktivity projektu a cílová skupina žen. Monitorovacími ukazateli neboli minimalizovanými výstupy budou: Ženy budou za pomoci nové sociální služby schopny řešit své problémy a postupem určitého období budou sociálně začleňovány do většinové společnosti. Většinová společnost postupem určitého období změní své vnímání prostituce, které je zapříčiněno stigmatizací prostituce. Ženy, které již nechtějí působit v sexbussinesu, budou v rámci jednotlivých aktivit resocializace postupně integrovány na pracovní trh.

Udržitelnost projektu

Institucionální udržitelnost: Tento projekt bude jediným poskytovatelem služby v Olomouci, kde hlavním cílem bude podpora, pomoc a posílení pracovní integrace osob ohrožených sociálním vyloučením, konkrétně žen provozujících prostituci v Olomouci. Bude se opírat o bohaté zkušenosti s realizací služby sociálních pracovníků a managementu projektu. V rámci projektu se bude spolupracovat s širokou sítí organizací (streetwork v rámci o.p.s. Podané Ruce, Rozkoš bez rizika a další NNO, policie, ÚP, firmy, které by poskytly pracovní místa). Aktivita v projektu bude realizovat tým s odpovídající kvalifikací a dostatečnou praxí. Nově nastavená služba chce rozvinout své aktivity, aby byly poskytovány v patřičném rozsahu a řídily se standardy, které pro tento účel v rámci projektu budou vytvořeny.

Finanční udržitelnost projektu: Finanční stránka projektu se udrží za pomoci zkušeností managementu s projektovým řízením a zajišťováním dotací. Management projektu se bude opírat o zkušenosti s čerpáním financí z OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Rozvoj lidských zdrojů, s využíváním dotací z MPSV, MZ a Olomouckého kraje. K udržitelnosti projektu přispějí i metody fundraisingu, kde by se dárci vyhledali mezi firmami i individuálními dárci.

Publicita

Publicita projektu bude dodržena dle povinného minima daných donátorů. Publicita projektu bude minimálně zajištěna vytištěním log na papír formátu A4 a připevněna na nástěnku daného zařízení, uveřejněním donátorů na webovém informačním portálu, kde navíc bude vytvořena místnost, kde budou umístěny jednotlivé výstupy projektu. Dále bude publicita zajištěna v rámci brožur, informačních letáků, výroční zprávy a konference. Celá publicita projektu bude zajišťována koordinátorem projektu.

7.2.6. Plánování aktivit

Pro plánování aktivit byl využit Ganttův diagram (Gantt Chart). Tento diagram představuje grafické znázornění průběhu činností v čase (Bartošová, Bartoš, Ponikelský, 2012, s. 63).

Tab. č. 5: Ganttův diagram, plán aktivit projektu

Rok	2014							2015											
	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Vytvoření řídicího a realizačního týmu	■																		
Příprava projektu, organizace jednotlivých aktivit	■	■																	
Vzdělávání pracovníků		■	■					■					■						■
Materiální vybavení pracoviště		■																	
Vedení a administrace projektu	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Tvorba standardů kvality			■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■				
Oslovení cílové skupiny v rámci terénní práce				■	■														
Realizace klíčových aktivit sociální služby:																			
Terénní sociální práce				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Psychosociální poradenství				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Podpora žen s dětmi						■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Resocializační program								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Preventivní program								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Supervize pracovníků				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Příprava a realizace konference														■	■				
Publicita projektu							■			■			■			■			■
Evaluace a monitoring projektu							■						■						■

Zdroj: vlastní zpracování

7.3. Realizace projektu

Realizační část projektu může nastat ve chvíli, kdy budou k dispozici finanční prostředky od určených donátorů. Realizace projektu zahrnuje aktivity, které pod vedením koordinátora projektu bude vykonávat projektový tým k naplnění daného cíle sociální služby pro ženy provozující prostituci v Olomouci. Při realizaci bude důležité propojení řízení zdrojů, strategii komunikace a vztahů s veřejností, proces vyhodnocení, zpětnou vazbu a regulaci, účetnictví a vedení záznamů a způsob, jak získávat klientky pomocí terénní práce. Při realizaci bude projekt obsahovat níže následující aktivity.

V první části realizace budou vyhledávání a vybírání vhodní pracovníci pro obsazování pracovních pozic realizačního týmu. Úkolem koordinátora projektu bude přidělování úkolů pracovníkům, definování pravomocí a odpovědnosti v realizačním týmu, delegování a koordinace činností a návazností úkolů v rámci preventivního programu, terénního programu, psychosociálního poradenství, resocializačního programu a programu na podporu vztahů mezi klientkami a jejich dětmi. Vedení projektu bude aplikovat vhodný manažerský styl vedení, vytvoří efektivní komunikační prostředí v realizačním týmu, bude motivovat pracovníky, bude sdílet znalosti a zkušenosti, rozvíjet pracovníky, realizovat další vzdělávání pracovníků, vykonávat dohled a řídit další zdroje jako časové, finanční a materiální. V rámci projektu bude potřeba co nejefektivněji využít čas. K tomu bude potřeba vypracovat denní plán, využít určitý organizér, vytvořit seznam věcí, které je potřeba udělat, zvolit priority a delegovat určité úkoly na pracovníky. Plnění úkolů bude realizováno na základě jejich naléhavosti. Řízení finančních zdrojů bude uskutečněno na základě rozpracování a plánování zdrojů pomocí rozpočtu, který se skládá se z výdajů, tedy nákladů na projekt a příjmů, tedy zdrojů získaných na projekt. Při řízení materiálních zdrojů bude pro účely projektu, vhodné navázat kontakt s dalšími organizacemi, které mají možnost a mohou poskytnout různé prostory či vybavení za nižší ceny či zdarma. V rámci řízení materiálních zdrojů se budou rozvíjet i další znalosti a zkušenosti pracovníků.

Aby se zjistilo, zda se realizace projektu přibližuje k danému cíli, bude projekt průběžně monitorován a hodnocen. Na základě zjištěných informací se dle potřeby provedou určité úpravy či změny, ovšem vždy k naplnění cíle. Monitoring bude spočívat ve sledování pokroku projektu, realizaci plánu, řízení zdrojů a ověřování faktu, zda aktivity projektu odpovídají záměrům a cílům.

7.4. Vyhodnocení projektu

V průběhu a po ukončení projektu se aktivizuje proces projektové kontroly. Vzhledem k tomu, že tento projekt není realizován na krátké období, ale do doby, kdy bude sociální služba plně využita klientkami, bude využito tzv. formativní hodnocení. Formativní hodnocení neboli též průběžné hodnocení podle Průchy a Vetešky (2012, s. 106) poskytuje hodnotící informaci či zpětnou vazbu ve chvíli, kdy se určitý výkon nebo činnost dá ještě zlepšit. Toto hodnocení nabízí radu, vedení a poučení zaměřené na zlepšování budoucích aktivit. Cílem formativního hodnocení je upozornit na klady, respektive na nedostatky proto, aby bylo možné cíleně ovlivňovat průběh hodnocené činnosti.

Kontrola projektu se zaměří na zjišťování a ověřování skutečného postupu projektu ve vztahu k plánu formou porovnávání ukazatelů s žádoucím stavem. Žádoucím stavem je schopnost prostitutek řešit své základní životní potřeby za pomoci nové sociální služby a jejich integrace do většinové společnosti, případně integrace na pracovní trh. Dále se kontrola bude zaměřovat na zjištění souladu vykonaných aktivit s projektovým plánem z hlediska času, nákladů, rizik projektu a kvality. Kontrola kvality projektu bude zjišťována i pomoci hodnotících dotazníků, který bude poskytnut klientkám. Návrh hodnotícího dotazníku viz příloha č. 2.

V případě kdy se v rámci kontroly zjistí odchylky, přikročí se k vyhodnocení a doporučení nápravného postupu.

Závěr

Předkládaná diplomová práce, která je teoreticko-empirického charakteru, se zaměřila na problematiku prostituce žen v Olomouci. Cílem této diplomové práce bylo na základě zjištěných informací v rámci provedené analýzy mezi určitými skupinami respondentů navrhnout projekt na novou sociální službu pro ženy provozující prostituci v Olomouci. Důležitým krokem k naplnění tohoto cíle bylo shrnout všeobecné poznatky o problematice prostituce. Konkrétně se jednalo o vymezení obecného popisu ženské prostituce jakožto nejstaršího řemesla v naší společnosti, kde se práce podrobně věnovala formám ženské prostituce, typologii prostitutek a organizací prostitutek v Evropě a v České republice. Druhá kapitola byla věnována historii a současné situaci prostituce ve světě, v České republice a v Olomouci. Práce se dále zaměřovala na prostituci ve společnosti, kde se konkrétně zabývala motivací žen k provozování prostituce; zdravotními, právními a kriminálními aspekty prostituce a také se zabývala kontroverzním tématem, a to zdaňováním příjmů prostitutek. Neodmyslitelně k teoretickým východiskům této práce patří i obecný popis obchodování se ženami ve smyslu moderního otroctví, postoj České republiky k této problematice, vymezení pojmu kuplířství a také specifikace prevence v této oblasti. Náplní práce je dále popis sociální práce se ženami poskytující placené sexuální služby. V této části je pak podrobně popsán význam vládních a nevládních subjektů v problematice prostituce, přístup při práci s prostitutkami a metody práce s prostitutkami.

V rámci samotné analýzy, která slouží jako podklad k tvorbě projektu, se již diplomová práce zaměřovala na zjišťování potřebných informací. V rámci této analýzy se zjišťovalo jak je vnímána prostituce v Olomouci určitými skupinami, které jsou s prostitucí jako takovou v kontaktu a zda vnímají zřízení nové sociální služby pro prostitutky v Olomouci jako potřebné. Metodika obsahovala formulaci výzkumného problému a výzkumného cíle, metodu a strategii výzkumu, techniku zjišťování - polostrukturovaný rozhovor, výběr výzkumného vzorku - terénní sociální pracovníci, veřejní činitelé, ženy provozující prostituci; metodu zpracování a analýzu dat, předpokládané limity výzkumu, interpretaci dat výzkumu a návrh na zlepšení. Z výzkumného šetření vyplynulo, že realizace sociální služby pro ženy provozující prostituci je potřebná ze strany samotných žen i ze strany terénních sociálních pracovníků. Z pohledu veřejných činitelů vyplynulo, že sociální služba sice potřebná není, ovšem důvodem může být fakt, že se v Olomouci

prostituce vyskytuje ve velmi skryté formě a samotní veřejní činitelé s ní nepřicházejí do kontaktu.

V závislosti na získaných informacích byl v rámci této diplomové práce vytvořen projekt na novou sociální službu pro ženy provozující prostituci, dále pro ženy, které chtějí ze sexbussinesu vystoupit a také pro ženy, které se staly obětí obchodu s lidmi. Hlavním cílem projektu je prostřednictvím terénní sociální práce a ambulantní pomoci předcházet a pomáhat řešit dlouhodobé problémy prostitutek, jako jsou zdravotní komplikace a šíření infekčních chorob, nezaměstnanost, nedostatečná kvalifikace, závislost na alkoholu a návykových látkách, trestná činnost, rodinné záležitosti a další problémy související s prostitucí. Tyto aspekty v oblasti prostituce by byly konkrétně řešeny terénní prací, psychosociálním poradenstvím, resocializačním programem a programem na podporu vztahu mezi prostitutkami a jejich dětmi. Dalším cílem projektu by měla být změna ve vnímání žen provozujících prostituci většinovou společností. Tento cíl bude zabezpečený preventivním programem. Výsledkem projektu by měla být pozitivní změna situace žen provozujících prostituci, jejich snadnější integrace na případný trh práce, snížení počtu rizikových jevů, snížení bariér při sociálním začleňování a pozitivní změna ve vnímání prostituce většinovou společností.

Pomocí poznatků diplomové práce bych chtěla podpořit změnu v uvažování vládních a nevládních organizací v potřebě konkrétní sociální služby v oblasti ženské prostituce. Tato práce by mohla být jedním z impulsů pro zahájení diskuze o problematice prostituce v Olomouci. Doufám, že případnou realizací projektu na sociální podporu žen v sexbussinesu bych mohla přispět k odstraňování předsudků a stereotypů v naší společnosti a zajistit tak lepší integraci prostitutek do společnosti.

Co ovšem zmiňuje závěrem Ringdal (2000, s. 403): „Prostituce není nejstarším řemeslem na světě a neexistovala všude.“

Seznam literatury

- Bales, K. (2005). *Understanding global slavery*. London: University of California Press.
- Barochová, E. (2011). Individuální plánování se ženami, které poskytují placené sexuální služby. *Sociální práce/Sociální práce*, č. 3, s. 27-29.
- Barry, K. (1984). *Female sexual slavery*. New York: New York University Press.
- Bartošová, H., Bartoš, J., Ponikelský, P. (2012). *Projektový management*. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje, s.r.o.
- Bassermann, L. (1993). *Nejstarší řemeslo*. Praha: Mladá fronta.
- Bednářová, Z. (2008). Streetwork. In Matoušek, O. a kol. (Eds.), *Metody a řízení sociální práce* (s. 169-178). Praha: Portál.
- Bednářová, Z., Pelech, L. (2003). *Slabikář sociální práce na ulici*. Brno: Doplněk.
- Bláha, R. (2008). *Trestněprávní aspekty prostituce v České republice*. Praha: LexisNexis CZ s.r.o.
- Cejp, M., Baloun, V., Karabec, Z., Marešová, A., Scheinost, M., Trávničková, I., Trdlíková, K. (2004). *Organizovaný zločin v České republice III*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Čech, S., Řezníček, M. (1997). *Zločin kolem nás. Průvodce světem kriminality, prostituce, drog, hazardních her a pašeráctví*. Praha: Melantrich.
- Čermák, M. (1996). Z historie olomouckých veřejných domů. In Čermák, M., *Střední Morava: kulturně historická revue*, č. 2 (s. 51-64). Olomouc: Memoria Olomouc.

Černá, D. (2008). Úvod do terénní sociální práce. In Nedelníková, D., Janoušková, K. (Eds.), *Profesní dovednosti terénních sociálních pracovníků: Sborník studijních textů pro terénní sociální pracovníky* (s. 9-25). Ostrava: Ostravská univerzita.

Českobratrská církev evangelická (2009). Obchod s lidmi, sexuální vykořisťování žen a zneužívání dětí v česko-německém příhraničí. Praha: Českobratrská církev evangelická.

Český statistický úřad (2005). Nelegální ekonomika v ČR [on-line]. Dostupné 5. 6. 2013 z http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/nelegalni_ekonomika_v_cr_09_06_2005

Dbalý, V. (1987). Virové choroby. In Dbalý, V. a kol. (Eds.), *Choroby přenášené pohlavním stykem* (s. 23-51). Praha: Naše vojsko.

Disman, M. (2011). Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum.

Doležal, J. a kol. (2012). Projektový management podle IPMA. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada.

Duffouur, P. (2003). Dějiny prostituce I. Starý Orient, Egypt, Izrael, Řecko. Olomouc: Fontána.

Gjuričová, J. (2009). Úvodní slovo. In König-Hollerwöger, R. (2009). Na ulici...u silnice: Rakousko - Česko. Brno: Littera.

Grolmusová, L. (2011). Užívání návykových látek u sexuálních pracovníků aneb poznatky o s. Rozkoš bez rizika. In Preslová, I., Hanková, O. a kol. *Sexualita a drogy*. Praha: Sananim.

Havelková, B. (2011). Vývoj právní úpravy prostituce v ČR a současné návrhy na její regulaci. Oxfordská univerzita.

Hendl, J. (2012). Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 3. vyd. Praha: Portál.

- Chmelík, J. a kol. (2003). Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita. Praha: Portál.
- Chvalovský, V. (2005). Řízení projektu aneb překážkový běh na dlouhou trať. Praha: ASPI, a.s.
- Internationaler Jugendaustausch - und Besucherdienst der Bundesrepublik Deutschland (2003). Na ulici: streetwork v ČR, SR, SRN a Maďarsku. Plzeň: Tandem - Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže.
- Klíma, P. ed. et al. (2009). Kontaktní práce: antologie textů České asociace streetwork, 2. vydání. Praha: Česká asociace streetwork.
- König-Hollerwöger, R. (2009). Na ulici...u silnice: Rakousko - Česko. Brno: Littera.
- Kubálková, P., Čáslavská, W. T. (2010). Ženy a česká společnost: Hodnocení implementace Pekingské akční platformy na národní a mezinárodní úrovni (Peking + 15). Praha: Fridrich Ebert Stiftung.
- Mach, P. (2012). Brusel si vynutil vyšší daně z prostituce [on-line]. Dostupné 8. 4. 2013 z <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Mach-Svobodni-Brusel-si-vynutil-vyssi-podil-z-prostituce-218968>
- Malinová, H. (1996). Právní postavení prostitutek v ČR aneb Co s ní? Ulice - silnice - dálnice. Praha: Profem a Rozkoš bez rizika.
- Marek, D., Kantor, T. (2009). Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal
- Müller, L., Tuleškovová, M. (2003). Regulace prostituce a opatření proti obchodu se ženami. Praha: UK FSV a Katedry psychologie UK FF.

Malinová, H. (2008). Osoby poskytující placené sexuální služby. In Janoušková, K., Nedělníková, D. (Eds.), *Profesní dovednosti terénních pracovníků: sborník studijních textů*. (s. 376-388). Ostrava: Ostravská univerzita.

Malinová, H. (2005). Sociální práce se ženami, které poskytují placené sexuální služby. In Matoušek, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. (s. 251-266). Praha: Portál.

Malinová, H., Šídová, L. (2007). Ženy poskytující placené sexuální služby. In Nedělníková, D. a kol. (Eds.), *Metodická příručka pro výkon terénní sociální práce*. (s. 108 - 120). Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.

May, T., Harocopos, A., Hough, M. (2002). Z lásky nebo za peníze: kuplíři a provozování prostituce. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Mediafax (2010). V Praze je nový druh prostitutek, říká se jim forbesky [on-line]. Dostupné 8. 4. 2013 z <http://www.regiony24.cz/11-99407-v-praze-je-novy-druh-prostitutek--rika-se-jim-forbesky>.

Miovský, M. (2006). Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Vyd. 1. Praha: Grada.

Myška, M. (2006). Kněžky Venušiny aneb z historie prostituce v průmyslovém velkoměstě. Ostrava: Repronis Ostrava.

Oplétal, I. (2002). V nočních klubech nacházejí muži kvalitní sex i porozumění. *Olomoucké listy*, č. 30, ročník 2, s. 8.

Plant, M. (1993). Aids, drug, and prostitution. London: Routledge.

Poštolka, V. (2007). Dějiny pornografie. Praha: XYZ.

Prčíková, L., (2002). Prostituce živností? [on-line]. Dostupné 12. 6. 2013 z http://www.financninoviny.cz/index_view.php?id=15684

Průcha, J., Veteška, J. (2012). Andragogický slovník. Vyd. 1. Praha: Grada.

Průcha, J., Walterová, E. A Mareš, J. (2003). Pedagogický slovník (4. vydání). Praha: Portál.

Ringdal, N. J., (2000). Nejtěžší povolání světa: kapitoly z dějin prostituce. Brno: Doplněk.

Rozkoš bez rizika. [Http://www.rozkosbezrizika.cz/userdata/soubor_1.pdf](http://www.rozkosbezrizika.cz/userdata/soubor_1.pdf). 8-9

Šedivý, M., Medlíková, O. (2011). Úspěšná nezisková organizace. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada.

Štrompf, P. (2013). V Praze je zhruba 12 000 prostitutek [on-line]. Dostupné 8. 4. 2014 z <http://www.prazskypatriot.cz/v-praze-je-zhruba-dvanact-tisic-prostitutek/>.

Toman, M. (1995). Kdy bude mít prodejná láska odzvoněno? Nikdy! *Hanácký kurýr*, č. 46, ročník 3, s. 4.

Trávničková, I. (1995). Prostituce jako jedna z možných aktivit organizovaného zločinu. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Trávničková, I. (2003). Obchodování se ženami z pohledu České republiky. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

Urban, L; Dubský, J. (2008). Sociální deviace. Plzeň: Aleš Čeněk.

Vaničková, E. (2007). Dětská prostituce. Praha: Grada Publishing.

Weis, P. (2011). Trendy a rizikové faktory v sexuálním chování a v sexuálních postojích obyvatel České republiky na začátku 21. století. In Gillerová, I., Kebza, V., Rymeš, M. a kol. *Psychologické aspekty změn v České společnosti: Člověk na přelomu tisíciletí*. (s. 69-83). Praha: Grada.

Zikmundová, M. (2007). Terénní sociální práce s osobami poskytujícími placené sexuální služby. In Klíma, P. a kol. (Eds.), *Kontaktní práce: Antologie textů České asociace streetwork* (s. 121-126). Praha: Česká asociace streetwork.

Zimmermannová, M. (2007). Terénní sociální práce. In Klíma, P. a kol. (Eds.), *Kontaktní práce: Antologie textů České asociace streetwork* (s. 307-313). Praha: Česká asociace streetwork.

Zvěřina, J. (1993). Problematika HIV/AIDS u prostitutek a jejich klientů. In Šejda, J. a kol. (Eds.), *Prevence, léčba a další aspekty nákazy HIV/AIDS* (s. 187-199). Praha: Ministerstvo zdravotnictví.

Anotace

Tématem této diplomové práce, která je koncipována jako teoreticko-empirická, je problematika ženské prostituce v Olomouci. Cílem této diplomové práce je na základě zjištěných informací v rámci provedené analýzy mezi určitými skupinami respondentů navrhnout projekt na novou sociální službu pro ženy provozující prostituci v Olomouci. Důležitým krokem k naplnění tohoto cíle bylo shrnout všeobecné poznatky o problematice prostituce. V rámci analýzy, která slouží jako podklad k vytvoření projektu, bylo zjišťováno, jak je vnímána prostituce určitými skupinami osob, které se v rámci své profese setkávají se ženami, které provozují prostituci v Olomouci a zda vnímají realizaci nové sociální služby pro tyto ženy ve zmíněném městě jako potřebné. Na základě zjištěných informací se diplomová práce zaměřuje na zhodnocení konkrétních přístupů a možností dalšího rozvoje či zlepšení situace žen provozujících prostituci v Olomouci v podobě projektu na novou sociální službu pro tyto ženy.

Klíčová slova: prostituce, ženská prostituce, sociální práce, sociální služba, projekt, Olomouc

Abstract

The topic of this thesis is the issue of female prostitution in Olomouc. This thesis is conceived as a theoretical and empirical. The aim of the thesis is design project a new social service for prostitutes in Olomouc. The project is created on the basis of the information gathered in the context of the analysis between certain groups of respondents. An important step towards achieving this goal was to summarize the general knowledge about prostitution. The analysis, which serves as the basis of the project, identifies information: What do the groups of respondents perceive prostitution in Olomouc and whether they perceive the implementation of new social services for these women as necessary. Based on the information gathered, the thesis focuses on the evaluation of specific approaches and possibilities for further development and improvement of the situation of women in prostitution in Olomouc in the form of a project for a new social service for these women.

Keywords: prostitution, female prostitution, social work, social service, project, Olomouc

Seznam použitých zkratk

apod. - a podobně

atd. - a tak dále

č. - číslo

ESF - Evropský sociální fond

např. - například

OP - Operační program

tab. - tabulka

tzn. - to znamená

ÚP - Úřad práce

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: SWOT Analýza

Tabulka č. 2: Logický rámec

Tabulka č. 3: Rozpočet projektu

Tabulka č. 4: Struktura realizačního týmu

Tabulka č. 5: Ganttův diagram, plán aktivit projektu

Seznam příloh

Příloha č. 1: Etické aspekty výzkumu

Příloha č. 2: Hodnotící dotazník

Příloha č. 1

Etické aspekty výzkumu

Etické otázky, jak uvádí Hendl (2012, s. 153), hrají ve společenskovědním výzkumu významnou roli. Text níže tedy pojednává o etických aspektech dodržovaných v rámci výzkumu.

Důvěrnost a anonymita

Dle Hendla (2012, s. 154) důvěrnost znamená, že nebudou zveřejněna žádná data, které by čtenáře navodily na identifikaci účastníků ve výzkumném šetření. Zachování soukromí a anonymita respondentů je významným požadavkem výzkumu. Z tohoto důvodu nebudou v této diplomové práci uvedena žádná jména terénních sociálních pracovníků, dotazovaných veřejných činitelů, žen provozujících prostituci a v případě terénních pracovníků ani organizace, kde dotazovaní pracovníci vykonávají terénní sociální práci.

Informovaný souhlas

Dalším dodržovaným principem v rámci výzkumu je informovaný souhlas od účastníků výzkumu (Hendl, 2012, s. 154 i Miovský, 2006, s. 280). Podle Miovského (2006, s. 280) nelze nijak obcházet obecné pravidlo, že výzkum smí být uskutečněn pouze s osobami, které k účasti na něm poskytly tzv. informovaný souhlas.

Zatajení cílů a okolností výzkumů

Všem zkoumaným skupinám respondentů byl sdělen záměr, k čemu bude rozhovor sloužit, tedy jako podklad k návrhu projektu na novou sociální službu, pro ženy provozující prostituci. Dále nebyly respondentům zatajeny žádné okolnosti v rámci výzkumu.

Souhlas s nahráváním rozhovoru a svoboda odmítnutí

Od všech respondentů byl vyžádán souhlas s nahráváním rozhovoru na diktafon. Respondenti byli dále informováni, že mají kdykoliv možnost bez rozpaků odmítnout odpovědět na otázku nebo kdykoliv požádat o ukončení rozhovoru.

Zpřístupnění práce účastníkům výzkumu

Všem respondentům byla také nabídnuta možnost zaslání kopie po dokončení práce.

Příloha č. 2

Hodnotící dotazník pro klientky sociální služby

Zakroužkujte jednu či více odpovědí, podle Vašeho uvážení. Dotazník je anonymní, proto se nemusíte bát být otevřené. Odpovídejte prosím pravdivě, jelikož získané informace mají pro nás velkou cenu v oblasti zvyšování kvality naší sociální služby.

1/ Kontakt na službu jsem získala:

- a) od terénního pracovníka
- b) z propagačních materiálů
- c) z webových stránek
- d) od jiných poskytovatelů sociálních služeb
- e) od státní správy, místní samosprávy
- f) od známých

2/ Informace o službě byly:

- a) dostatečné
- b) nedostatečné

3/ Dostupnost služby:

- a) vyhovujeme mi provozní doba služby
- b) nevyhovuje mi provozní doba služby
- c) vyhovuje mi lokalita služby
- d) nevyhovuje mi lokalita služby
- d) vyhovuje mi možnost vyhledat službu bez doporučení a objednání
- e) vyhovuje mi možnost zachování anonymity klienta

4/ Prostředí poskytování služby je důstojné a vyhovující:

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

5/ Průběh prvního kontaktu byl:

- a) na vysoké odborné úrovni
- b) průměrný
- c) výrazně podprůměrný

6/ Přístup pracovníka byl:

- a) empatický
- b) vstřícný
- c) profesionální
- d) nepříjemné vystupování
- e) strohý
- f) přísný
- g) bez pochopení
- h) upovídaný

7/ Můj problém byl vyřešen:

- a) zcela
- b) částečně
- c) vůbec

8/ Službu bych:

- a) doporučila dalším známým
- b) nedoporučila

9/ Službu bych:

- a) rozhodně znovu vyhledala
- b) spíše vyhledala
- c) spíše nevyhledala
- d) rozhodně nevyhledala

10/ Nejvíce využívám:

- a) terénní program
- b) psychosociální poradenství
- c) resocializační program
- d) program na podporu vztahu žen a dětí

11/ Nejvíce jsem spokojená s poskytováním:

- a) terénního programu
- b) psychosociálního poradenství
- c) resocializačního programu
- d) programu na podporu vztahu žen a dětí